

Ад імя нашага народа, нашага адзінства

Працяг на стар. 2.

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

27 студзеня Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў Палацы Рэспублікі звярнуўся са штогадовым Пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу, а таксама адказаў на пытанні ўдзельнікаў мерапрыемства, на якое было запрошана больш за дзве з паловай тысячы чалавек.

Кіраўнік дзяржавы вызначыў некалькі важных, ключавых пастулатаў. Ён падкрэсліў, што нашы каштоўнасці і ідэалы былі і застаюцца непарушнымі, а незалежная Беларусь з'яўляецца найвышэйшым здабыткам, які нельга страціць.

Звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка і на той факт, што жыццяздольнасць нашай залежыць ад глыбіні і багатыя духоўнай спадчыны нашага народа, і менавіта таму неабходна працягваць будаваць беларускую дзяржаву, выходзячы з нашых ментальных традыцый. Для гэтага ўсё ёсць, а Год народнага адзінства паказаў усяму свету згуртаванасць і стойкасць беларусаў.

ПРАЦЯГВАЕЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ
ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ/

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз
інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне
падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

Соцыум

ЛЯ ПАДМУРКАЎ АЙЧЫННАЙ НАВУКІ

Сёлета Дзень беларускай навукі супаў з важнай датай у гісторыі айчыннай навуковай супольнасці: 30 студзеня спаўняецца сто гадоў з дня заснавання Інстытута беларускай культуры (Інбелкультула)...

СТ. 4

2 лютага 2022 года міністр культуры Анатолій Мечыслававіч Маркевіч правядзе асабісты прыём грамадзян. Папярэдні запіс на прыём ажыццяўляецца па тэлефоне: +375 17 203 75 74.

"Куфар-радца — 2"

ВЯРТАННЕ РУБРЫКІ

Песні, якія слухаюць нашы чытачы, цяпер можна пабачыць і на старонках "К" і нават праспяваць іх у клубах і дамах народнай творчасці.

СТ. 8-9

9 177 1994 478007 22005

Ад імя нашага народа, нашага адзінства

(Заканчэнне. Пачатак на ст. 1.)

“Мы зробім усё, каб наш народ жыў мірна і спакойна. Мы працавалі, працуем і будзем працаваць у імя нашага адзінства, у імя нашага народа. Мір — гэта абсалютная каштоўнасць для беларусаў...” — запэўніў Прэзідэнт Беларусі.

Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што крыніцай беларускіх каштоўнасцей з’яўляецца гістарычная памяць. Таму ініцыятыва па маштабным расследванні значыстваў супраць беларускага народа, здзейсненых нашымі акупантамі і іх памагатымі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, з’яўляецца

важнай і актуальнай.

У рамках гэтага расследвання сёння ўжо выяўляюцца новыя факты і падрабязнасці значыстваў часоў гітлераўскай акупацыі, вынікам якой было знішчэнне больш чым трох мільянаў жыхароў Беларусі.

“У найскладанейшых умовах загартаваліся нашы шматвекавыя духоўна-маральныя арывенцы, сфарміраваўся сапраўды беларускі характар. Сёння мы больш гаворым аб Вялікай Айчыннай вайне, але гэта не азначае забыццё або непрыманне іншых этапаў развіцця нашай дзяржаўнасці. Цягам года мы павінны да гэтага вярнуцца, каб паказаць усім, а сабліва нашым дзесяці

і моладзі, хто мы і адкуль, што мы прайшлі і колькі страцілі чалавечых жыццяў, імкнучыся да нашай незалежнасці”, — заявіў Аляксандр Лукашэнка. Менавіта для вырашэння гэтых задач бягуць год абвешчаны Годам гістарычнай памяці: ён будзе насычаным знавамі для Беларусі датамі і юбіляямі, звязанымі з гісторыяй, навукай і культурай.

Напрыканцы мерапрыемства для яго гасцей адбыўся канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі “Мільёны сэрцаў”, удзельнікамі якога зрабіліся як вядомыя выканаўцы і калектывы, так і прадстаўнікі маладога пакалення твораў. **К**

Набліжаецца гістарычны для нашай краіны дзень. 27 лютага адбудзецца рэспубліканскі рэфэрэндум па пытанні ўнясення змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Дзеянчы культуры працягваюць выказаць свае думкі і прапановы наконт гэтай знакавай падзеі.

Адбываецца лёсавызначальны працэс

Генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Аляксандр КНЯЖЫК:

На маю думку, цяпер у рэспубліцы адбываецца лёсавызначальны працэс: беларускі народ мае магчымасць самастойна стварыць для сябе Канстытуцыю. Так, ля вытокаў праекта стаялі члены адмысловыя камісіі, але ўжо на працягу месяца канчатковы варыянт змяненняў і дапаўненняў знаходзіцца ў руках грамадзян. І вельмі важна,

Першы намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў Беларусі Алена СТЫЛЬМАХ:

Будучыня краіны — за духоўна багатымі людзьмі. У свеце будзе заўважна толькі тая дзяржава, дзе жывуць культурныя грамадзяне. Таму вельмі прыемна бачыць цікавасць беларусаў да літаратуры. Таксама адчуваць клопат дзяржавы па пашырэнні асветы: мы атрымліваем фінансавую падтрымку для выдання кніг, а чытаны маюць доступ да буй-

Старшы выкладчык кафедры міжкультурных камунікацый і рэкламы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Павел САПОЦЬКА:

Беларусы павінны ведаць сваю гісторыю і ганарыцца ўласнай культурай, а замежнікі — паважаць наш народ за перамогі ў мінулым і сучасны дасягненні. Несумненна, новая рэдакцыя Канстытуцыі паспрыяе гэтану. У артыкуле 15 пазначана,

Да Года гістарычнай памяці

25 студзеня адбылася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства. Дзякуючы сродкам відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Падрыхтаваны рэспубліканскі план мерапрыемстваў, якія пройдуць

сёлета ў рамках Года гістарычнай памяці. План уключае ў сабе семдзесят сем мерапрыемстваў, сярод якіх спектаклі, выставы, грамадзянска-патрыятычныя праекты і акцыі, рэспубліканскі конкурс на найлепшыя культурыны праект патрыятычнай тэматыкі, паказы мастацкіх, дакументальных і анімацыйных фільмаў, мерапрыемствы, прысвечаныя адзначэнню дзяржаўных свят, фестывалі, стварэнне і ўсталяванне памятных знакаў. Мяркуюцца, што пасля

праглядаў фільмаў, якія плануецца паказаць для моладзі, перад аўдыторыяй таксама будуць выступаць гісторыкі, журналісты і іншыя эксперты з абмеркаваннем пазачанага. Кінастудыя “Беларусьфільм” цяпер працуе над рэалізацыяй шэрагу дакументальных і мастацкіх фільмаў патрыятычнай тэматыкі, прысвечаных такім гістарычным падзеям, як далучэнне Заходняй Беларусі да БССР, барацьба супраць нацысцкіх акупантаў, вызваленне Беларусі ад гітлераўцаў

Газета-рэгіёны-чытач

— Жыхары Беларусі працягваюць цікавіцца маючым адбыццём рэфэрэндуму па абнаўленні Канстытуцыі. Паводле Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка вызначана ўжо і дата яго правядзення — 27-га лютага. Зараз ва ўсіх кутках краіны адбываецца дыялогавая пляцоўка, на якіх людзі выслухоўваюць выступоўцаў, задаюць пытанні, звяраюць агульныя пазіцыі. Хто прыязджае на сустрэчы з народам у рэгіёны?

■ Кацярына Каркозава, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Чэрыкаўскага райвыканкама:

— У нашым раёне ўжо адбылася дыялогавая пляцоўка са старшынёй Беларускага прафсаюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму Таццянай Васільеўнай Філімонавай. Акрамя таго, цяпер уяўнаважаны асобы нашага райвыканкама рэгулярна праводзяць сустрэчы з працоўнымі калектывамі. Улічваючы складаную эпідэміялагічную сітуацыю, у залах на ўсіх падобных мерапрыемствах выконваюцца належныя санітарныя меры, расадак праз аднаго, рэкамендаваны масачны рэжым.

■ Святлана Краўчанка, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па

справах моладзі Рэчыцкага райвыканкама:

— Хутчэй за ўсё, у хуткім часе да нас наведаецца палітолаг, старшыня рэспубліканскага дзяржаўна-грамадскага аб’яднання “Беларускае таварыства “Веды” Вадзім Францавіч Пігін. У Рэчыцы ўжо адбылася сустрэча для ўсіх жадаючых з дэпутатам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па суседняй акрузе Жанані Мікалаеўнай Чарняўскай. Вядома, усе санітарныя меры ў сувязі з пандэміяй каранавіруса выконваюцца.

■ Наталля Вайцкевіч, галоўны спецыяліст аддзела культуры Лідскага райвыканкама:

— На мінулым тыдні да нас на дыялогавую пляцоўку, адкрытую для ўсіх жадаючых, прыязджаў высокі госьць Віктар Андрэевіч Лісковіч, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіцці. Адбылася вельмі цікавая своечасовая гутарка, вядома былі і пытанні і адказы на іх. Гэту сустрэчу мы правалі ў вялікай зале Палаца культуры горада Ліда на 430 месцаў, але з абавязковай расадак праз аднаго.

Падрыхтаваў Павел САЛАЎЕЎ **К**

каб кожны чалавек у гэты час усведамляў уласную адказнасць за прыняцце рашэнняў па дапрацоўцы Асноўнага Закона.

Увагі заслугоўваюць палажэнні, якія тычацца захавання гістарычнай памяці. Безумоўна, гэта падмурак патрыятычнага выхавання моладзі. Мяне задавальняе, што аўтары праекта прапануюць замацаваць у артыкуле 32 адказнасць бацькоў за прычысленне дзецім культуры і павагі да законаў, гістарычных і нацыянальных традыцый Беларусі.

Значную ролю ў далучэнні да культурных здбыткаў адбывае наша ўстанова. Нядаўна Нацыянальная бібліятэка распачала цыкл сустрэч “Крыніцы гістарычнай памяці”. Гэта бясплатныя лекцыі вядомых даследчыкаў беларускай славы, якія раскрываюць асобныя старонкі мінуўшчыны праз рукапісы, старадрукі, творы літаратуры і мастацтва. Ужо адбыліся лекцыі філалагаў Івана Саверчанкі і Вячаслава Чамярыцкага. Праект разлічаны на ўвесь 2022-ы, абвешчаны Годам гістарычнай памяці. Дарчы, далучыцца да сустрэч можна алайн праз трансляцыю на нашым youtube-канале.

ной сеткі бібліятэк і кнігарняў. У такім напрамку трэба рухацца і далей. Варта далучаць дзяцей да чытання, нацыянальных традыцый. І цяпер гэта можа стаць канстытуцыйным абавязкам бацькоў. Праз роднае слова дзеці спазнаюць свет, свае карані. Так маюцца павага да радзімы і фарміруецца асоба, якая потым самаадданай працай паспрыяе росквіту краіны.

Важна, што ў праекце адлюстравана тэма захавання гістарычнай памяці. Яшчэ ў 2019 годзе пісьменнікі Саюзнай дзяржавы прынялі сумесную заяву супраць скажэння падзей мінулага і абельвання фашызму. Неаходна бараніць праўду пра вайну. Гэта наша прынішчальная пазіцыя. Увогуле беларуская літаратура вядома ў свеце глыбінёй распрацоўкі ваеннай тэматыкі, і сучасныя пісьменнікі працягваюць гэту традыцыю, бо рэка вайны гучыць дагэтуль. Апошні радок пра трагічны падзеі яшчэ не напісаны. Цяпер пісьменніцкая арганізацыя рытуе зборнік, прысвечаны Году гістарычнай памяці. У яго ўвойдуць проза, паэтычныя і публіцыстычныя творы. Далучыцца прапануем кожнаму, каго хвалюе праблема зберажэння памяці і захавання міру.

што дзяржава забяспечвае захаванне праўды і памяці пра гераічны подзвіг беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Для грамадзян надзвычай важна усведамляць веліч гісторыі, багацце культурнага набытку, унікальнасць шляху становлення нацыі і стварэння пачатка сучаснага вектара сацыяльна-эканамічнага развіцця. Не можа быць ніякай сумненняў у значным унёску беларусаў у набліжэнне Вялікай Перамогі. І сёння павінен гучаць адзін голас — голас праўды. Сілу яму абавязаны надаваць усе сацыяльныя інстытуты.

Таксама змяняльна, што ў артыкуле 32 адзначана адказнасць бацькоў за выхаванне ў дзяцей павагі да законаў, гістарычных і нацыянальных традыцый. Менавіта каштоўнасці, перададзеныя папярэднімі пакаленнямі, з’яўляюцца найважнейшым рэсурсам станаўлення асобы і выхавання грамадзяніна. Утэўнены, што згаданыя палажэнні заахвацяць да шматлікіх творчых акцый, навуковых даследаванняў, адукацыйных мерапрыемстваў, у тым ліку за мяжой.

Сучаснасць праз прызму гісторыі

Дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Аляксандр Храмой:
— Нацыянальным гістарычным музеем Рэспублікі Беларусь запланаваны шэраг мерапрыемстваў, прымеркаваных да Года гістарычнай памяці. Прынятае рашэнне, што вытворны праект, які 28 студзеня быў прадстаўлены ў Палацы Рэспублікі з нагоды Паслання Кіраўніка дзяржавы да беларускага народа і Нацыянальнага сходу, прысвечаны гісторыі беларускай Канстытуцыі і канстытуцыйных ператварэнняў у мінулым нашай краіны, будзе экспанавана ў Нацыянальным гістарычным музеі на працягу двух наступных месяцаў. У далейшым мы мяркуем каардынаваць работу па арганізацыі мерапрыемстваў у рамках святкавання Дня Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, а таксама Дня незалежнасці Рэспублікі Беларусь, планам маштабных мерапрыемстваў з удзелам абласных і раённых музейных устаноў, каб жыхары ўсіх рэгіёнаў нашай краіны мелі магчымасць азнаёміцца з рарытэтнымі артэфактамі, звязанымі з падзеямі апошняй вайны.
У верасні будзе праект да Дня народнага адзінства, звязаны з падзеямі восені 1939 года. Планаецца акцыя ў да Фэстывалю нацыянальных культур, якая падкрэсліць значнасць ролі ўсіх нацыянальнасцей, што пражываюць у нашай краіне, іх уклад у стварэнне і развіццё нашай дзяржавы.

Панарама сучасных рэалій

Генеральны дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь Кацярына Дулава:
— Пасланне Кіраўніка дзяржавы паказала глабальную панараму падзей, палітычных і эканамічных працэсаў, якія адбываюцца сёння ў нашай краіне і ў свеце. Вялікае ўражанне зрабіла прапанаваная ў нечаканай форме магчымасць для грамадства адказаць на тры важныя пытанні, якія датычацца далейшага развіцця і шляху нашай краіны. Гэтая прапанова была выслуханая і прынятая з вялікай увагай і зацікаўленасцю, яна прымушае задумацца аб выкліках будучыні, задумацца, ці гатовыя мы да іх, ці гатовыя працаваць па-новому ў сучасных абставінах.
Фармат выступу Прэзідэнта дазволіў нам быць не пасульным слухачам, але актыўным удзельнікам абмеркавання надзённых пытанняў. Мяркую, нікога не пакінулі абьяктыўна нязвыклых для нас тэма вайны і міру, пытанні, звязаныя з эканамічным развіццём Беларусі. Маю ўвагу прыцягнула таксама тэма канстытуцыйнай рэформы, бо, як член Канстытуцыйнай камісіі, я маю ўручэнне аб тым, як праходзілі работа над праектам Канстытуцыі і яго абмеркаванне, які Прэзідэнт каментуе гэты працэс і уносіў у яго свае карэктывы.

Пачуць голас людзей культуры

Працягваецца ўсенароднае абмеркаванне праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Не засталіся ўбаку прадстаўнікі культурнай сферы. Яны падзяліліся сваім меркаваннем наконт новай рэдакцыі Асноўнага Закона на дыялогавых пляцоўках, зладжаных у музеях, бібліятэках, тэатрах і профільных навучальных установах па ўсёй краіне.

Калектыву Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны праект абноўленай Канстытуцыі прадставіў начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Віталь Бейлін. Ён агучыў інфармацыю пра асноўныя змяненні і дапаўненні, патлумачыў важнасць правядзення рэспубліканскага рэферэндуму. Натуральна, найбольшую цікавасць у музейных спецыялістаў выклікалі тэзісы пра захаванне гістарычнай праўды і памяці, прышчэпленне дзецям павагі да законаў і традыцый нашай краіны, бо менавіта на гэта скіравана праца музея.

Удзельнікі дыялогавай пляцоўкі ў Беларускаму дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў на чале з рэктарам Наталляй Карчэўскай зрабілі акцэнт на артыкулах, звязаных з сямейнымі каштоўнасцямі і выхаваннем маладога пакалення, захаваннем культурных традыцый, роллю Прэзідэнта і Усебеларускага народнага сходу ў грамадска-палітычным жыцці.

Больш за 80 чалавек на абмеркаванні праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі сабрала малая сцэна Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатры імя Максіма Горкага. Намеснік дырэктара Анастасія Шырай расказала супрацоўнікам пра гісторыю Асноўнага Закона і звярнула ўвагу на асаблівасці новай рэдакцыі. На пытанні прысутных адказалі дырэктар тэатра Эдуард Герасімовіч і мастацкі кіраўнік Сяргей Кавальчык.

Адкрыты дыялог таксама адбыўся ў Маладзёжным тэатры эстрады. З праектам змяненняў і дапаўненняў калектыву пазнаёмілі дэпутат Палаты прадстаўнікоў Сяргей Клішэвіч, палітычны аглядальнік тэлеканала «СТБ» Юлія Арцхоў і другі сакратар Маскоўскага раённага камітэта БРСМ Павел Лапацінскі. Супрацоўнікі тэатра ахвотна выслушалі дакладчыкаў і выказалі пазіцыю наконт замацавання ў Канстытуцыі традыцыйных сямейных каштоўнасцей і адказнасці за захаванне памяці пра гераічны подзвіг беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Абмеркаванне разгарнулася і ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. На сустрэчы калектыву з кіраўніцтвам устаноў і прадстаўнікамі Міністэрства культуры гаворка ішла пра зберажэнне традыцый, гістарычную памяць беларусаў, выхаванне моладзі, працу заканадаўчай і выканаўчай галін улады.

Плённай атрымалася размова пра абнаўленне Асноўнага Закона ў Музеі абароны Брэсцкай крэпасці. Сустрэча пачалася гістарычным экскурсам. А.А.Цент Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна, кандыдат палітычных навук Эдуард Севярын асвятліў шлях станаўлення дакумента, звярнуў увагу слухачоў на пераемнасці перадавога вопыту і нязменнасці асноўных прынцыпаў, адлюстраваных у сучаснай Канстытуцыі. Запрошаныя спецыялісты далі вычарпальныя адказы на пытанні супрацоўнікаў. Падводзячы вынікі, дырэктар мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» Рыгор Бысюк адзначыў, што частка ранейшых прапановаў ад калектыву знайшла адлюстраванне ў праекце Канстытуцыі і іншых заканадаўчых актах.

Таксама дыялогавай пляцоўкай зладзілі ў Вялікім тэатры Беларусі, Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў, Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы і дзясятках іншых устаноў рэспублікі. Актыўнае абмеркаванне абноўленай Канстытуцыі ў арганізацыях сведчыць, што дзеячы культуры разумеюць сваю адказнасць за будучыню краіны, падтрымку грамадзянскай згоды і зберажэнне спадчыны.

У бясцэнную скарбонку Памяці

Калекцыю Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны папоўнілі новыя экспанаты — бюсты Герояў Савецкага Саюза Васіля Маргелова і Зінаіды Партновай. Скульптуры перадалі іх установе на ўрачыстай сустрэчы ў чацвер, 27 студзеня.

Данііл ШЭЙКА

Адкрываючы цырымонію, міністр культуры Анатолій Маркевіч падкрэсліў важнасць зберажэння памяці пра мужнасць продкаў: «Амаль 77 гадоў аддзяляюць нас ад самой страшнай і кровававай вайны ў гісторыі чалавецтва. Усё далей аьходзіць той трагічны час, але подзвіг нашых дзядоў і прадзедаў ніколі не згасне. Сёння спрабуюць сказіць гісторыю і лабраць Вялікую Перамогу ў нашага народа. Таму адстаіць праўду пра падзеі тых гадоў — свяшчэнны абавязак беларусаў. Адказам на сучасныя выклікі паслужаць змяненні і дапаўненні ў Канстытуцыю, дзе гаворыцца пра захаванне гістарычнай памяці аб подзвігу беларускага народа ў гады вайны». Таксама Анатолій Мечыславіч падзякаваў тым, чымі намаганнямі ў музейным зборы з'явіліся новыя творы мастацтва.

Заслуга належыць мясцоваму дабрачыннаму фонду імя Аляксея Талаі і праекту «Алея расійскай славы». Ініцыятыва нашых усходніх суседзяў, на чале якой некалі стаяў народны артыст СССР Васілій Лановой, прысвечана ўвекавачэнню памяці пра славетных сучайчынікаў. Аўтары праекта ствараюць скульптуры асоб, вядомых сваімі працоўнымі і баявымі подзвігамі. За гады існавання суполка ўсталявала больш за паўтары тысячы помнікаў у Расіі і замежжы. Воінскім часцям, установам культуры і адукацыі мемарыяльныя скульптуры перадаюць у дар. Добры падарунак зрабілі і Беларускаму дзяржаў-

Станіслаў Макаранка (старшы саветнік Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь), Аляксей Талай, Аксана Бондарова (прэзідэнт прэміі «Памяць народа ў імя міру»), Анатолій Маркевіч, Уладзімір Варанаеў (дырэктар музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны), Віталь Шыян (намеснік кіраўніка праекта «Расійская алея славы»).

наму музею гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Для яго экспазіцыі абралі бюсты асоб, чыя біяграфія звязана з нашай рэспублікай.

Легендарны военачальнік Васіль Маргелав меў беларускія карані. Тут, на радзіме свайго бацькі, хадзіў у школу і пачынаў працоўны шлях, пазней скончыў аб'яднаную ваенную школу імя ЦВК БССР і атрымаў накіраванне ў кулямётны ўзвод 33-й стралковай дывізіі Беларускай ваеннай акругі. Славу камандзіру прынесла фарсіраванне Дняпра і вызваленне Херсона сіламі яго гвардзейскай стралковай дывізіі. Менавіта за гэтыя аперацыі Васіль Маргелав атрымаў званне Героя Савецкага Саюза. Пазней яго падраздзяленне вызвала Паўднёва-Усходнюю Еўропу.

Удзельніца камсамольскага падполля і партызанскага руху Зінаіда Партнова нарадзілася ў Ленінградзе, але ваенныя выпрабаванні ёй давялося прайсці на Беларускай зямлі. Пасля заканчэння навучальнага года ў чэрвені 1941-га дзівізія прыхаля на апалячана да бабці, якая жыла каля чыгуначнай станцыі Обаль у Шумлінскім раёне. Там Зінаіда супрацоўнічала з падпольчыкамі і партызанамі: распаўсюджва-

ла лістоўкі, ладзіла дыверсіі, здабывала каштоўныя звесткі пра ворага. У снежні 1943 года па дарозе ў атрад трапіла ў рукі гітлераўцаў. Тыя пасля доўгага катавання расстралялі камсамолку.

Бюсты двух герояў, па словах намесніка дырэктара музея Ганны Галінскай, зоймуць годнае месца ў пастаяннай экспазіцыі. Скульптура Зінаіды Партновай дапоўніць залу партызанскага руху і антыфашысцкай пал'польнай барацьбы. Аб'ёмны партрэт Васіля Маргелова размесціцца ў прасторы, прысвечанай разгрому Германіі і яе саюзнікаў. Таксама музей атрымаў у падарунак мініяцюрныя бюсты яшчэ 39 гістарычных асоб: Канстанціна Ракасоўскага, Аляксандра Васілеўскага, Мікалая Ватруніна і іншых. Іх плануець выставіць у зале «Спадчынікі Вялікай Перамогі».

У калекцыі можна пабачыць статуэтку Героя Савецкага Саюза, камандзіра танкавай роты «Дзяржынцэў» Андрэя Серабракова, які загінуў пры абароне Варонежа. На цырымоніі ў Мінску выступіла яго дачка Людміла.

— Праект «Алея расійскай славы» унікальны. І я вельмі ўдзячна, што на стэндзе сярод іншых палкаводцаў выступаюць бюст

майго таты, — падзялілася Людміла Андрэеўна. — Я лоблю беларускую зямлю. Бывала тут часта, калі працавала педагогам, вадзіла дзяцей у паходы па месцах баявой славы. Беларусь у нас заўсёды заставалася маршутам нумар адзін.

Дарэчы, не застаюцца ўбаку ад зберажэння гісторыі і сучасныя падлеткі. Курсанты Мінскага ваеннага суворавскага вучылішча даглядаюць магілу танкіста Зіновія Калабанова, які за адзін бой падчас Ленінградскай абарончай аперацыі з засады палбіў 22 варажыя танкі. На сустрэчы ў музеі суваравіцам аддзялілі падарункамі за клопат аб пахаванні героя. Таксама ўзнагароды атрымалі школьнікі, чые эсэ пра Вялікую Айчынную вайну трапілі ў 45-томны зборнік «Жывая памяць удзячных пакаленняў».

Ініцыятар праекта, член Нацыянальнай паралімпійскай зборнай па плаванні і грамадскі дзеяч Аляксей Талай падвёў рысу сустрэчы і агучыў агульны настрой удзельнікаў урачыстасці: «Мы высокая шанем памяць нашых дзядоў і прадзедаў. Будзем працягваць іх традыцыю служэння роднай краіне і далей умяцоўваць дух нашага народа».

Ля падмуркаў айчынай навукі

У апошнюю нядзелю студзеня ў нашай краіне адзначаецца Дзень беларускай навукі — свята, усталяванае яшчэ ў 1993 годзе. Сёлета гэты дзень супаў таксама з важнай датай у гісторыі айчынай навуковай супольнасці: 30 студзеня спаўняецца сто гадоў з дня заснавання Інстытута беларускай культуры (Інбелкульты) — першай у Беларусі шматгаліновай навукова-даследчай установы, якая ў 1929 годзе была рэарганізаваная ў Беларускаю акадэмію навук. Дарэчы будзе сказаць, што 25 студзеня ў Нацыянальнай акадэміі навук Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў пасяджэнне-нараду, у ходзе якой канстатаваў: беларускай навукі ёсць чым ганарыцца.

Антон РУДАК

Інстытут беларускай культуры быў створаны на базе Навукова-тэрміналагічнай камісіі Народнага камісарыята асветы Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, у складзе дзвюх секцый: этнолага-лінгвістычнай (са слоўнікавай, тэрміналагічнай і літаратурна-даследчай камісіяй) і прыродазнаўчай (з геалага-глебазнаўчай камісіяй). Інбелкульт з'яўляўся адначасова навукова-даследчай і культурна-грамадскай установай: ён быў пакліканы служыць не толькі навукі, але і культурнаму ды нацыянальнаму выхаванню.

Першым старшынёй Інбелкульты да 1924 года быў мовазнаўца Сцяпан Некрашэвіч, затым на гэтай пасадзе яго змяніў гісторык Усевалод Ігнацеўскі. Сярод супрацоўнікаў Інстытута былі такія выдатныя навукоўцы, як географы Мікалай Азубкін, Міхайла Грамыка і Аркадзь Смоліч, мовазнаўцы Мікола Байкоў і Язэп Лёсік, мастацтвазнаўца Мікалай Шчакаціхін, гісторыкі Вацлаў Ластоўскі і Уладзімір Пічэта, паэты Зміцер Жылуновіч, Янка Купала і Якуб Колас, і многія іншыя.

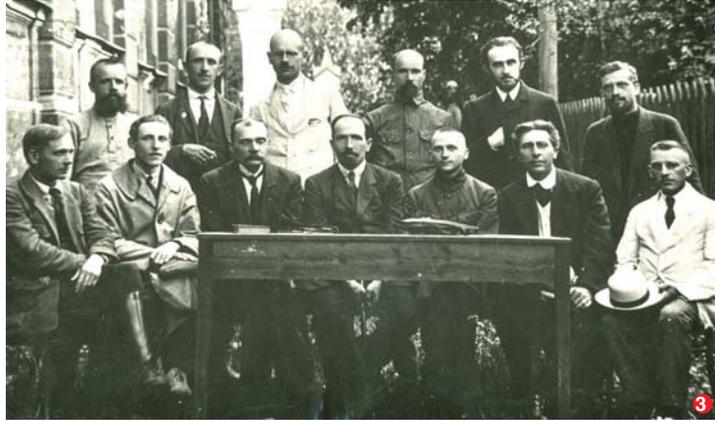
ПРАВОВАЯ АКАДЭМІЯ

У сферу навуковых зацікаўленасцяў членаў Інбелкульты ўваходзілі распрацоўка практычных праблем

беларускага мовазнаўства, вывучэнне беларускай літаратуры, мастацтва, гісторыі, этнаграфіі, фальклору. Але развівалася не толькі гуманітарная сфера: у 1923-1924 гадах у складзе Інбелкульты былі створаныя аграрна-літаратурная, прыродазнаўчая і медыцынская секцыі.

Напрыканцы 1923 года на правах пастаяннай камісіі ўтварылася Цэнтральнае Бюро краязнаўства, у 1924-м былі арганізаваныя медыка-ветэрынарная і сацыяльна-эканамічная секцыі, а таксама секцыі этнаграфіі і геаграфіі, мастацтва, права і педагогікі. У 1925-м у склад Інстытута ўвайшла камісія па вывучэнні прыродных прадукцыйных сіл Беларусі, створаная Дзяржпланам БССР, а таксама былі арганізаваныя яўрэйскі і польскі аддзелы.

У апошнія гады існавання Інбелкульты ў яго складзе працавалі кафедры гісторыі беларускай мовы, жывой беларускай мовы, дыялекталагічная, агульная гісторыі, гісторыі Беларусі, гісторыі беларускага права, гісторыі народнай гаспадаркі Беларусі, археалогіі Беларусі, этнаграфіі Беларусі, гісторыі Літвы, глебазнаўства, батанікі, заалогіі, геаграфіі, хіміі, антрапалогіі, Інстытут беларускага мастацтва і Геалагічны інстытут, а таксама шэраг камісій: бібліяграфічная, вайскова-тэрміналагічная, па вывучэнні Заходняй Беларусі, культуры латышоў, прамыслова-

ловасці, хатніх рамёстваў, кааперацыі.

Экспедыцыі прыродазнаўчай секцыі Інбелкульты выявілі ў Беларусі запасы вапняку, даламіту, мелу, дыятаміту і апокі, светла-зялёных глін, кварцава-глаўканітавых пяскоў, бурага жалезняку, фасфарытаў, бурага вугалю і кварцавага пяску. Актыўна даследавалася флора, фаўна, клімат, эканамічная геаграфія і сельская гаспадарка. Вялікая праца была разгорнута па папулярных краязнаўства, што дапамагло прыцягнуць да супрацоўніцтва з Інбелкультам шырокія масы — напрыканцы 1920-х гадоў краязнаўчыя аб'яднанні савецкай Беларусі налічвалі ў сваіх шэрагах больш за дзесяць тысяч чалавек. Сярод найважнейшых мерапрыемстваў, зладжа-

ных Інбелкультам, можна згадаць Першую Усебеларускую краязнаўчую канферэнцыю, Першы з'езд даследчыкаў беларускай археалогіі і археаграфіі і Акадэмічную канферэнцыю па рэформе беларускага правапісу і азбукі, якія ў многім прадвызначылі далейшы кірунак развіцця айчынай навукі.

ВІТРЫНА СПАДЧЫНЫ

25 студзеня ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі адбылася Рэспубліканская навукова-практычная канферэнцыя "Інстытут беларускай культуры (1922-1928): нараджэнне нацыі і нацыянальнай навукі", арганізатарам якой выступілі Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа і Інстытут лі-

Ілюстрацыі (архійныя фота):

1. Друкарскі знак Інстытута беларускай культуры.
2. Будынак па сталічнай вуліцы Рэвалюцыйнай, 21, дзе знаходзіўся Інбелкульт.
3. Супрацоўнікі Інбелкульты, 1922 год.
4. Раскопкі палеалітычнай стаянкі Бердыж, 1928 год.
5. Экслібрыс Інбелкульты, мастак Павел Гуткоўскі.

татуразнаўства імя Янкі Купалы. Як адзначыў дырэктар Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі Аляксандр Груша, Інстытут беларускай культуры быў значным палітычным праектам савецкай улады, які мусіў прадэманстраваць вынікі і дасягненні палітыкі беларусізацыі.

Сярод тэм, што былі разглядаемыя на канферэнцыі, — навукова-даследчая работа Інбелкульты, спецыфіка лінгвістычных, краязнаўчых, гістарычных, літаратурна-навуковых, мастацтвазнаўчых напрамкаў работы беларускіх вучоных у пачатку XX стагоддзя, традыцыі Інбелкульты ў

сучаснай айчынай навукі, невядомыя старонкі дзейнасці Інбелкульты, лёсы беларускіх вучоных і іх творчая спадчына.

Асобныя даклады былі прысвечаны гісторыі развіцця акадэмічнага мовазнаўства, дзейнасці Дыялекталагічнай камісіі Інбелкульты, яго распрацоўкам па тэрміналогіі права, рабоце па апрацоўцы беларускай навуковай сельскагаспадарчай тэрміналогіі і стварэнні картэжкі слоўніка жывой беларускай мовы. Асабліва прыцягнулі ўвагу даследчыкаў постаць вядомага мовазнаўца Іосіфа Воўка-Левановіча і яго погляды на мову выданняў Францыска Скарыны ды ўнёсак у падрыхтоўку "Гістарычнага слоўніка беларускай мовы". Таксама была звернутая ўвага на вывучэнне Інбелкультам культуры нацыянальных меншасцяў, дзейнасць у яго складзе яўрэйскага аддзела і развіцця літуаністыкі.

СЛЯДЫ МІНУЛАГА

У рамках адзначэння Дня беларускай навукі і з нагоды 100-годдзя Інбелкульты 27 студзеня ў Інстытуце гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі быў зладжаны Дзень адчыненых дзвярэй, падчас якога аматары гісторыі здолелі бліжэй пазнаёміцца з працай і дасягненнямі гэтай установы. Савет маладых вучоных Інстытута гісторыі прэзентаваў прафарыентацыйны праект "Акадэмія маладых гісторыкаў", пасля гасцей зачала экскурсія па археалагічнай навукова-музейнай экспазіцыі Інстытута, майстар-клас па ўзнаўленні тэхналогіі вырабу неалітычных гаршкоў і лекцыя "Уводзіны ў археалогію", падчас якіх наведвальнікі мелі магчымасць пазнаёміцца з найбольш важнымі этапамі ў развіцці айчынай археалогіі.

А перанесціся ў 1920-я гады мінулага стагоддзя і пабачыць бліжэй эпоху станаўлення беларускай навукі можна было падчас віртуальнай і гарадской экскурсіі па мясцінах Інбелкульты, якія далі магчымасць прайсціся па тых вуліцах і адрасах, дзе сто гадоў таму нараджалася першая нацыянальная шматпрофільная навуковая ўстанова, і даведацца, якія гарадскія будынкі сёння захоўваюць памяць аб падзеях тых часоў.

Наша газета больш за пятнаццаць гадоў пільна сочыць за аднаўленнем славытага палаца ў невялічкім аграгарадку Жылічы, што ў Кіраўскім раёне Магілёўскай вобласці. На 2022 год запланавана завяршэнне трэцяй чаргі рэстаўрацыі. З гэтай нагоды мы вырашылі прысвяціць палацу Булгакаў чарговую публікацыю.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Фота Уладзіслава КУЛАКЕВІЧА (2021).

Фота Уладзіслава КУЛАКЕВІЧА (2021).

Беларускі “Версаль”, або Ізноў пра палац Булгакаў у Жылічах

СТАРОНКА ГІСТОРЫІ

У № 12 нашай газеты за 2007 год выйшаў артыкул Святланы Ішчанка “Жыліцкі палац як рухавік пераменаў”, у якім была надрукавана кароткая гісторыя Жыліцкага палаца. Ёсць матэрыялы пра Жылічы і ў №№ 18 (2009), 40 (2015), 3 і 6 (2021) “К”. Першыя згадкі маёнтка Добасна (а менавіта пад такой назвай яго трэба шукаць у шматтомніку па маёнтках былой Рэчы Паспалітай даследчыка Рамана Афтаназы) сягаюць у часы вялікага князя Вітаўта. Князь гэты за невядомыя заслугі перадаў Добасну ў рукі друшкага князя Дзмітрыя Сякіры. У далейшым маёнткаў патрапіў да князёў Трабскіх, якія былі ў сваяцтве з князямі Гальшанскімі (нагадаем, што замак у Гальшанах таксама аднаўляецца). Ад Трабскіх у спадчыну маёнткаў перайшоў да вялікага канцлера ВКЛ Альбрэхта Гаштольда. Важнае дзясяцігоддзе гэтага дзеяча беларускага Сярэднявечча — падрыхтоўка Першага Статута ВКЛ, які выйшаў у 1529 годзе. Адным з важных параграфў Статута стала забарона не ўраджэнцаў ВКЛ набываць зямлю і займаць дзяржаўныя пасады. За Гаштольдаў і Добасне загаспадарылі князі Хадкевічы.

КАРАЛЕЎСКІЯ АМБІЦЫІ ПАВЯТОВАГА МАРШАЛКА

Лічыцца, што абарончы замак быў пабудаваны вялікім гетманам Янам Каралем Хадкевічам, славытым пераможцам шведў, туркаў і іншых ворагаў ВКЛ. Пазней, у пачатку XIX стагоддзя, на яго месцы Булгакамі быў узведзены палац. Ад самога замка на той момант заставаліся толькі земляныя валы, якія бачныя на малюнках Напалеона Орды. Дарэчы, яшчэ адным гістарычным мастком у іншы рэгіён будзе згадка другога замка Яна Хадкевіча, на Баранавіччыне, блізу вёскі Новая Мыш. Ад яго таксама засталіся магутныя земляныя валы. Ад Хадкевічаў маёнткаў, дзякуючы шлобным сувязям, перайшоў да князёў Сапегаў. А вось ужо ад іх у 1815 годзе Добасна, Жылічы і ваколіцы пераходзяць да Ігната і Вінцэнта Булгакаў. Князямі яны не былі, але мелі такое

ж даўняе паходжанне, як і папярэднія ўладальнікі. Па ўсёй верагоднасці, Булгакі мелі татарскі пачатак роду. Але яшчэ ў XV—XVI стагоддзях цалкам “акліматызаваліся”, распаўсюдзіліся па ўсёй тэрыторыі сённяшняй Беларусі і парадніліся з вялікай колькасцю мясцовых родаў. Прыкладам, Стаброўскімі, з якіх выйшлі вядомы мастак Казімір Стаброўскі і ягоны стрыечны брат Юзаф, стваральнік слонімскага краязнаўчага музея. Пяніер беларускай фатаграфіі Ян Булак таксама прадстаўнік гэтага роду, наваградскай галіны. Дадам, што род стагоддзе за стагоддзем стабільна выдаваў са сваіх шэрагаў мясцовых ураднікаў рознага калібру — войскіх, стольнікаў, лоўчых, чашнікаў, абозных, гродскіх пісараў і гэтак далей. А яшчэ і дэпутатаў на трыбунал. Дарэчы, апошні ўніяцкі мітрапаліт, Іасафат Булак, які памёр у 1838 годзе, з гэтага ж роду. Так што ў музейнай экспазіцыі палаца Булгакаў будзе што распавесці.

Фота Віталія ХАНЕЦКАГА (2021).

- 1-2. У інтэр'еры.
- 3. Галоўны корпус палаца.
- 4. Адноўленая капліца.

пляменнік згаданых вышэй Ігната і Вінцэнта, распачынае ў 1823 годзе будоўлю сваёй рэзідэнцыі. Яна ад таго часу не раз перабудоўвалася і дабудоўвалася, пакуль не набыла сённяшняга выгляд.

Жанаты Ігнат быў двойчы. Першай яго жонкай стала Ізабэла Слізень, а другой — яе сястра Тарэза. Захаваліся партрэты Ігната і Тарэзы, якія стварыў вядомы мастак Ян Дамель і якія калісьці захоўваліся ў Жылічах. Згодна з апісаннем палаца, месца, дзе ён знаходзіўся, было надзвычай цікавае. Можна сказаць, культурны цэнтр Бабруйшчыны. У ім мелася каштоўная бібліятэка на 7000 тамоў, сярэд якіх было першае выданне “Хронікі Мацея Стрыйкоўскага”, дзённікі соймаў і іншае. Мелася нумізматычная калекцыя і партрэтная галерэя. Захоўвалася 18 слупчкіх паясоў фабрыкі Маджарскіх (сваёй Манюшкаў і, такім чынам, Булгакаў). Ва ўсіх залах была цудоўная акустыка. Але... на пачатку XX стагоддзя ўсё змянілася навек.

НАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯ І АДУКАЦЫЯ. ПАЛОН І ВЫЗВАЛЕННЕ. ПАЧАТКІ РЭСТАЎРАЦЫІ

Гістарычныя лёсы сядзібы палацаў усходняй часткі Бе-

Фота Віталія ХАНЕЦКАГА (2021).

ларусі вельмі падобныя (гл. “К” № 24, 2021). Пасля 1917 года ўсе яны, якія ацалелі, былі нацыяналізаваныя. У колішніх шляхецкіх гнёздах адкрываліся дзяржаўныя ўстановы — школы, амбулаторыі, калгасныя ўправы. У палацы Булгакаў спярша быў адкрыты дзіцячы дом, а ў 1930-1941-х дзейнічаў сельскагаспадарчы тэхнікум. У часы нямецкай акупацыі там знаходзіўся шпіталь. А пасля вызвалення — ізноў установы адукацыі: школа, тэхнікум, а потым — каледж. Менавіта дзякуючы

гэтаму палац і дачкаўся рэстаўрацыі. Дарэчы, статус гісторыка-культурнай каштоўнасці яму быў нададзены яшчэ ў 1951 годзе. У 1956-м спецыялістамі Бабруйскай майстэрні інстытута “Белдзяржпраект” быў распрацаваны праект аднаўлення і рэканструкцыі. У 1961 годзе ствараецца новы праект, але працы не пачаліся і тады. Толькі ў 1972-1975 гадах дайшло да частковай рэстаўрацыі, на якую было выдаткавана 1 250 000 рублёў. Але ў 1980 годзе тэхнікум пераехаў у іншы будынак

і палац застаўся сам-насам з рэальнай пагрозай. Яго стан пачаў імкліва пагаршацца. У 1990-1992 гадах прыйшлося праводзіць супрацьварыянтныя работы па захаванні ўнікальнай ляпной столі. А ў 2001-2003-х ужо прыйшлося рамантаваць дах палаца. І вось гэты час, падаецца, і стаў тым самым Рубіконам, які канчаткова вырашыў лёс палаца.

У 2005-2006 гадах міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выдаткавала першыя сродкі на правядзенне інжынерна-тэхнічнага абследавання палаца. У наступным годзе сума выдаткаваных грошаў складала 400 мільёнаў недамінаваных рублёў. У 2008 годзе была падрыхтавана праектна-каштарысная дакументацыя на правядзенне першай чаргі рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ (плюс 470 мільёнаў). Заказчыкам прац стала ўнітарнае прадпрыемства “Цэнтр рэстаўрацыі” Магілёўскага аблвыканкама. У 2009 годзе сума выдаткаў складала каля 2 мільярд рублёў. У тая часы быў спадзеў, што ўсе працы ўдасца завяршыць у 2015 годзе. Але...

ПАДСУМАННЕ ВЫНІКАЎ НА 2022 ГОД

Увесь праект рэканструкцыі і рэстаўрацыі і прыстаўваннем палаца Булгакаў у Жылічах першапачаткова быў разбіты на пяць пускаявых чэргаў. Першы з іх — аднаўленне корпуса “Школа мастацтваў”. Згодна з праектам, там абдылася поўная замена стаяркі, узмацненне падмурка, рэстаўрацыя фасаднага аздаблення, замена інжынерных сетак, уладкаванне маналітных перакрываў і шатровага даху з ашчынаванай сталі. Затым надыйшла чарга паўднёвага, галоўнага і паўночных карпусоў (гасцёўня, музей, карцінная галерэя, бібліятэка). Апошняя чарга прадулежвае работы па аднаўленні парка і воднай сістэмы.

Каб даведацца пра тое, якім быў вынік сезона 2021 года і якія планы ў рэстаўратараў на 2022-гі, мы паразмаўлялі з Уладзіславам Кулакевічам, дырэктарам Жыліцкага гістарычнага комплексу-музея.

“За 2021 год у большай настцы пакояў палаца была праведзена рэстаўрацыя, залачэнне і афарбоўка ляпнога дэкору столі, а на падлогу ўкладзены паркет, — паведаміў нам ён. — Былі адрэстаўраваны парадныя сходы і вітальныя лесвіцы. На 2022 год запланавана завяршэнне рэстаўрацыі ляпніны, укладку і шліфоўку паркетнай падлогі. Таксама ў планах набывць мэблю і неабходнае абсталяванне для залаў палаца. То-бок сёлета будзе завершана трэцяя пускаявая чарга”.

Што і казачы, выдатна навіна! Спадзяецца, што сёлета ў нас будзе яшчэ адна нагода напісаць пра палац. **К**

“Жалезнае брацтва” — так абазначыў Кіраўнік дзяржавы выхад на якасна новы этап партнёрства з Паднябеснай у віншаванні Старшыні КНР Сі Цзіньпіну з нагоды 30-годдзя ўсталявання дыпламатычных адносін паміж краінамі. За гэты час, у прыватнасці, культурны вектар супрацоўніцтва суверэннай Рэспублікі Беларусь і Кітайскай Народнай Рэспублікі пашырыў свае межы для шматлікіх сумесных праектаў. Паводле Пастановаў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 13 студзеня 2017 г. беларуска частку Камісіі па культурным супрацоўніцтве беларуска-кітайскага міжурадавага камітэта па супрацоўніцтве ўзначальвае міністр культуры краіны. У склад камісіі увайшлі прадстаўнікі Белтэлерадыёкампаніі, міністэрства інфармацыі, спорту і турызму, іншых дзяржаўных структур. Якім быў гэты шлях да спасціжэння адно аднаго ў праекцыі на гісторыка-культурны кантэкст? Пра гэта наша гутарка з грамадскім дзеячам, кандыдатам філосафскіх навук Барысам СВЯТЛОВЫМ.

Людміла КРУШЫНСКАЯ

— Барыс Уладзіміравіч, вы, як кажуць, не па чутках ведаеце прынамсі гісторыю развіцця стасункаў паміж краінамі, прадуцчы, у прыватнасці, рэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, дзе навучалася нямаля студэнтаў з Паднябеснай. У розныя часы вы займалі пасады намесніка міністра культуры, а таксама і міністра. Зразумела, праз гэтыя гады вам давалося шмат міждзяржаўных культурных праектаў ажыццяўляць на практыцы, а таксама аналізаваць як навукоўцы розныя этапы беларуска-кітайскага супрацоўніцтва. Дык як гэта было і як надалей будзе?

— Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка дакладна адзначыў, што закладзены фундамент сяброўства напоўнены практычным зместам і што гэты падмурак стане моцнай, трывалай асновай для будучых пакаленняў беларусаў і кітайцаў. А значыць і творчае ў тым ліку супрацоўніцтва займае, без сумнення, свой плённы шматгранны працяг. На нядаўняй міжнароднай навуковай канферэнцыі ў Рэспубліканскім інстытуте імя Канфуцыя БДУ я рабіў даклад аб гісторыі і перадгісторыі беларуска-кітайскага абмену, дзе паспрабаваў акрэсліць шляхі да сённяшніх лёсавызначальных міждзяржаўных ініцыятыў.

— Іх перадгісторыя? Гэта цікава. Скажам, беларускае грамадства ведае сучасны аспект культурных кантактаў з Кітаем, а вось глыбінная перадгісторыя, якая папярэднічала нашаму XXI стагоддзю, наўрад ці, акрамя мо навукоўцаў, нам знаёмая...

— Найперш скажу, што прычыны такога імклівага, якаснага ды аб'ёмнага развіцця сённяшняга культурнага абмену немагчыма растлумачыць без уліку перадгі-

Мінск — Пекін: вектары аднаго шляху

Культурнае супрацоўніцтва ў храналогіі гістарычных падзей

торый адносін. А яны налічваюць некалькі стагоддзяў, а магчыма, і тысяччагоддзяў. Сама перадгісторыя мае нібыта прыхаваны, апасродкаваны характар. А гістарычны прамежак часу, які яна ахоплівае, можна абазначыць як імпліцытны — неакрэслены, нявыражаны — перыяд, які доўжыўся з незапамятных часін да пачатку апошняга дзесяцігоддзя XX стагоддзя.

— Ну а якія ўсё ж сведчанні больш вядомыя, аргументаваныя, якія дакументы тых эпох праеціруюцца на доказную базу?

— Найперш ускосныя даныя. Яны атрыманы пры аналізе вытокаў духоўнай і матэрыяльнай культуры нашых народаў і сведчаць пра некаторыя супадзенні пэўных элементаў свядомасці ды ўзаемадзеяння ў глыбокай старажытнасці. Гэта наводзіць на думку аб тым, што аднасьце лёсу чалавечтва сёння — гэта паўтор на больш высокім цывілізацыйным узроўні таго, што існавала калісьці раней.

— Як тое працяглася?

— З другой паловы XVII стагоддзя культурны абмен паміж Кітаем і землямі, на якіх большасць насельніцтва — этнічныя беларусы, становіцца інтэнсіўней, хоць усё яшчэ носіць несістэмны, выпалковы характар. У культурных аспектах на тым этапе гранічна працягваюцца ўсходні і заходні вектары. Прынамсі ўсходні спалучаны з асяваеннем Расій — а ў складзе народаў яе былі і беларусы — сібірскага рэгіёна. Заходні асацыяваўся з такой з'явай у заходнеўрапейскай культуры, як “шынаўзры”, па-французску — *chinoiserie*.

— Калі ласка, Барыс Уладзіміравіч, растлумачце, што гэта за з'ява?

— Калі каротка казаць, дык мы разумеем яе як еўрапейскі мастацкі стыль пераймальнага характару, што ўтрымлівае ў сабе элементы кітайскай архітэктуры, ужыткавага і выяўленчага мастацтва, музыкі і літаратуры...

— А імёны беларусаў у кантэксте “перадгісторыі”? Ці вядомыя яны сёння?

— Безумоўна. У XVIII—XIX стагоддзях і першай палове XX пэўныя выбітныя асобы з ліку беларусаў робяць заўважны ўнёсак у гісторыю беларуска-кітайскай культурных зносін. Гэта Восіп Кавалеўскі, уладжэнец горада Свіслач. Ён быў рэктарам Казанскага ўніверсітэта. Праваслаўны місіянер, епіскап Кастрэмскі і Галіцкі, у міры Андрэй Іванавіч Кульчыцкі, які нарадзіўся ў сяле Камень Шляхецкі Кобрынскага павета. Вядомы жывапісец Кантрацій Ільіч Карсалін 1809 года нараджэння — родам са Слуцка. Ён насіў званне акадэміка пейзажнага жывапісу Імператарскай акадэміі мастацтваў, пісаў таксама і іконы. Нам вельмі добра знаёма імя Іосіфа Антонавіча Гашкевіча — лінгвіста, усходазнаўца, першага дыпламатычнага прадстаўніка Расійскай імперыі ў Японіі. Нарадзіўся ён у сяле Стрэлічаў Рэчыцкага павета. Палітычны дзеяч, магіляўчанин Мікалай Канстанцінавіч Судзілоўскі — вучоны-этнограф, географ, біёлаг, генетык, урач. Гэты надзвычай адукаваны чалавек, будучы рэвалюцыянерам-наrodnікам у Расіі, удзельнічаў у рэвалюцыйным руху ў Швейцарыі, Англіі, Францыі, ЗША, Японіі, а таксама Кітаі, дзе і пахаваны ў горадзе Чунцін. Наш зямляк, вядомы оперны спявак Міхась Іванавіч Забэйда-Сумішкі, які быў родам з вёскі Несцяровічы Свіслацкага раёна, у свой час вучыўся ў тым ліку ў Харбіне. Дзюбят яго адбыўся на сцэне Харбінскага опернага тэатра ў партыі Ленскага ў оперы “Яўген Анегін”...

— Сапраўды, можна толькі ганарыцца гэтымі яркімі асобамі, нашымі землякамі-беларусамі, і сімвалічна, што вы, Барыс Уладзіміравіч, нагадалі іх імёны ў Год гістарычнай памяці праз газету нашым чытачам...

— Зразумела, падобных выбітных імёнаў нямаля. Калі ж праця-

дыпламаты паміж нашымі краінамі. Хоць аўтарам тэрміна лічыцца амерыканскі прафесар Дж. Най, але, па сутнасці, канцэпцыя выкарыстання “мяккай сілы” ўзыходзіць да старажытнакітайскіх філосафаў. У прыватнасці, да Лаа-цзы. Ён жыў яшчэ ў V стагоддзі да нашай эры, і яму належыць вось такое выказванне: “У свеце няма прадмета, які быў бы слабейшым і пашчотнейшым за ваду, але яна можа разбурыць самы цвёрды прадмет”. Так і культурная дыпламатыя: пшчотная, але, як кажуць, “мошны арэшак”, і можа растапіць самыя суровыя сэрцы.

— Барыс Уладзіміравіч, як вучоны вы падкрэслівалі тое, што гістарычна адносіны культурнага абмену паміж Беларуссю і Кітаем падзяляліся на некалькі этапав. Што было першасным у распрацоўцы стратэгіі, якая мусіла стаць канстантай, трывалым падмуркам для развіцця

ваць распавядаць пра больш блізкі, пасляваенны перыяд — сярэдзіну XX стагоддзя. — дык да моманту ўтварэння ў 1949 годзе Кітайскай Народнай Рэспублікі беларусы і кітайцы ўжо мелі агульныя ўяўленні адно аднаго. Яны валодалі мо і не нарта падрабязнымі, але больш дакладнымі звесткамі пра культуру іншай краіны ў параўнанні з ранейшымі этапамі нашых культурных адносін. У часы, калі БССР знаходзілася ў складзе Савецкага Саюза, гэтая інфармацыя пашыраецца і паглыбляецца. І вось на этапе пераходнага перыяду 1988-1991 гадоў, калі наша краіна набліжалася да моманту набывання статусу суверэннай дзяржавы, Беларусь ужо мела пэўную інфраструктуру і досвед для здзяйснення прамога культурнага абмену з Кітайскай Народнай Рэспублікай. У гэты перыяд на заканадаўчым узроўні ў нашай краіне пашыраюцца паўнамоцтвы Міністэрства замеж-

этапу культурных сувязей у найноўшай гісторыі Рэспублікі Беларусь? Ужываючы метафару з Вялікай Кітайскай Сячын, маё пытанне: як жа выкладваліся “цагляны” ў гэтае ўнікальнае “збудаванне”?

— Зразумела, што для далейшага развіцця супрацоўніцтва першацарговай становіцца неабходнасць надання яўна акрэсленаму — так званаму экспліцытнаму — адносінам культурнага абмену паміж краінамі пэўнага статусу, замацаванага ў міждзяржаўных дакументах. У адпаведнасці з гэтымі дакументамі экспліцытны перыяд, які пачаўся з 1992 года, працягваецца і сёння. Але і ён дзеліцца на некалькі этапав.

— І колькі ж такіх дэкларацый?

— Першы этап — “садзейнічання і падтрымкі”, калі ў лістападзе 1992 года ў час візіту беларускай дэлегацыі ў Пекіне падпісваецца Пагадненне аб культурным супрацоўніцтве паміж урадам Рэспуб-

“Важнейшим фактарам супрацоўніцтва ў Азіі для нас з’яўляецца дружба з Кітаем”, — адзначыў 28 студзеня Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ў Пасланні беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу.

ных спраў, Міністэрства культуры, адзялення Таварыства дружбы і культурных сувязей з Кітаем. Кітайская Народная Рэспубліка таксама была гатова выкарыстоўваць розныя кірункі і формы культурнага абмену...

— Сцвярджаеце, што культура — дыпламат найвышэйшага рангу, не проста прыгожая фраза. Як вы асабіста яе трактуеце?

— Напрыканцы мінулага стагоддзя, а дакладней у 1990-м, адбылася падзея, якая, на першы погляд, мае толькі ўскосныя адносіны да сферы культуры і дыпламатыі. Талы ў навуковы абарот увадзіцца тэрмін “мяккая сіла”. Гэты тэрмін, спалучыўшыся пазней з тэрмінам “культура”, становіцца адным з краеугольных паняццяў у тэорыі і практыцы культурнай

лікі Беларусь і ўрадам Кітайскай Народнай Рэспублікі. Культурнае супрацоўніцтва ў гэтым дакуменце трактуецца дастаткова шырока і мае на ўвазе як мастацкую культуру, так і адукацыйную, грамадскую навуку, ахову здароўя, спорт, выдавецкую справу, радыёвяшчанне, тэлебачанне, кінематограф. Асаблівае гэтага адрозноўе часу ў тым, што на першым этапе беларуска-кітайскага супрацоўніцтва атрымлівае ўсебаковае падтрымку з боку кіруючых дзяржаўных структур. Другі этап — “пашырэння і паглыблення”, гэта 1993 і 1994 гады.

— Што ж адметнага тады адбылося?

— Найперш з’явілася сумесная кітайска-беларуская заява, у якой дэкларавалася, што бакі прыкладуць неабходныя высілкі

для далейшых доўгатэрміновых узаемавыгадных адносін у культурнай сферы. На гэтым этапе адбываюцца першыя прамыя абмяны гастролямі і выстаўкамі паміж краінамі...

— А калі былі абвешчаны Дні нацыянальных культур, якія вельмі ярка дэманструюць лепшыя ўзоры творчасці беларусаў і кітайцаў і якія з поспехам праходзяць у абедзвюх дзяржавах?

— На трэцім этапе. Ён называўся этапам “устойлівага развіцця і актывізацыі кантактаў” і доўжыўся з 1995 года па 2000-ы. У студзені 1995-га ў Пекіне Старшыня КНР Цзян Цзэмінь і Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ставіць свае подпісы пад Сумеснай дэкларацыяй аб далейшым развіцці і паглыбленні супрацоўніцтва. Кіраўнікі дзяржаў адзначылі становучы аспект і ў сферы культуры, а таксама падкрэслілі, што надаюць вялікае значэнне актывізацыі кантактаў паміж творчымі людзьмі. Менавіта тады выпрацоўваецца такая асноўная форма культурнага абмену, як Дні нацыянальных культур, якая функцыянуе па сённяшні дзень.

— Храналогія падзей пасля міленіума...

— У красавіку 2001 года адбыўся дзяржаўны візіт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у Кітай, дзе ў выніку Цзян Цзэмінь і Аляксандр Лукашэнка падпісваюць Сумесную дэкларацыю, у якой гаворыцца аб тым, што культурныя ведамствы дзвюх краін будуць падтрымліваць рэгулярныя і пастаянныя кантакты, умацоўваючы ўзаемадзеянне, бесперапынна пашыраючы сферы супрацоўніцтва і напярэняючы яго новым зместам. Чацвёрты па ліку этап так і называецца: “рэгулярных і пастаянных кантактаў дзі ўзмацнення ўзаемадзеяння”. І ён вельмі спрыяў двухбаковым культурным ініцыятывам... Пяты этап — этап “стратэгічнага супрацоўніцтва” — распачаўся ў 2006 годзе і доўжыўся ўключна па 2012-ы.

— Якая яго адметнасць і якімі ініцыятывамі пяты этап напярэняўся? Што важнага ў сферы культуры, дзякуючы выпрацаванай стратэгіі, мусіла адбыцца?

— Памятаеце, я гаварыў на пачатку нашай гутаркі пра “мяккую сілу”? Дык вось у студзені 2007 года Старшыня КНР Ху Цзіньтаа на палітбюро ЦК КПК упершыню гэты тэрмін згадае, а ў ягоным дакладзе на XVII з’ездзе Кампартыі Кітая тэма “мяккай сілы” афіцыйна ўключаецца ў раздзел, прысвечаны развіццю культуры. І нашы культурныя адносіны сапраўды набываюць характар стратэгічнага супрацоўніцтва ў стылі “мяккай сілы культуры”. На гэтым этапе культурны абмен паступова адыходзіць ад жорсткага дзяржаўнага рэгламентавання ў бок усталявання прамых кантактаў паміж ідэнтычнымі беларускімі і кітайскімі ўстановамі культуры. З’явіўся вопыт культурнага абмену на камерцыйнай аснове. А значыць — новых партнёрскіх форм.

— Барыс Уладзіміравіч, і нарэшце...

— ...Так, шосты па ліку этап — “ўсебаковага стратэгічнага партнёрства”. Ён з 2013-га актуальны па сёння. Адметны, у прыватнасці, ён тым, што толькі абраны ў сакавіку Старшыней КНР Сі Цзіньпінь заявіў: неабходна далей працаваць рэформы культурнай сістэмы, будаваць магутную дзяр-

жаву сацыялістычнай культуры. У ліпенскай Сумеснай дэкларацыі бакі канстатуюць высокі ўзровень адносін і бесперапыннае супрацоўніцтва ў сферы культуры, а таксама пагаджаюцца нарошчваць гуманітарныя сувязі і кантакты па лініі грамадскасці. А ў 2014-м у Пекіне для больш актыўнага прасоўвання палітыкі ўсебаковага стратэгічнага партнёрства распрацоўваецца і дакументальна замацоўваецца механізм яе рэалізацыі. Падпісваецца Пагадненне паміж урадам Рэспублікі Беларусь і урадам Кітайскай Народнай Рэспублікі аб стварэнні міжурадавага Камітэта па супрацоўніцтве. У яго склад уваходзіць шэраг камісій, сярод якіх — і па супрацоўніцтве ў галіне культуры.

— А якія пагадненні-2015 у кантэксце культурнага абмену былі падпісаны ўжо ў Мінску, у час майскага візіту ў нашу краіну Старшыні КНР Сі Цзіньпіна?

— Дамова аб дружбе і супрацоўніцтве асобна агаворвала неабходныя меры развіцця ўзаемадзеяння ў галіне культуры. У прысутнасці лідараў абедзвюх дзяржаў падпісваецца беларуска-кітайскае міжурадавае пагадненне “Аб узаемным заснаванні культурных цэнтраў”. І ўжо ў студзені 2016-га албываецца ўрачыстае адкрыццё Кітайскага культурнага цэнтра. А ў маі наступнага года ва ўрачыстай абстаноўцы адчыніў дзверы для наведвальнікаў Цэнтр культуры Беларусі ў Пекіне.

— Панцэмія... Як яна паўплывала на нашы культурныя стасункі з Кітаем?

— У такой сітуацыі ўзнікае рэальная неабходнасць пераходзіць на новыя, віртуальныя формы культурнага абмену. І яшчэ. Магчыма, у гэты няпросты час мы стаім на парозе новага, сёмага этапу “глыбокай трансфармацыі” культурных адносін, які абазначыўся з другой паловы 2021 года, калі ў кітайскіх СМІ з’явілася інфармацыя аб меркаваных вялікіх зменах у сферы культуры гэтай краіны. Той-сёй на Захадзе пачынае нават пагаворваць аб пачатку новай “культурнай рэвалюцыі” ў ёй.

— А што думаеце на гэты конт вы як аналітык?

— На мой гав погляд, новая культурная стратэгія Кітая з’яўляецца эвалюцыйным працягам яго папярэдняй культурнай палітыкі. Гэтая стратэгія ніякім чынам не будзе перашкодай культурнаму абмену, а толькі зблізіць нашы краіны, пра што сведчыць супадзенне беларускай і кітайскай палітычнай рыторыкі па гэтым пытанні. Ідэнтычнасць пазіцыі лідараў Беларусі і Кітая ў пытаннях культуры, знітаных з паняццем патрыятызму, у каментарых не маюць патрэбы. Адзін толькі прыклад. Выступаючы ўчора перад навукоўцамі, наш Прэзідэнт казаў пра неабходнасць больш шырокага распаўсюджвання і выкарыстання беларускай мовы ў нашай краіне. А кітайскае Выдавештва літаратуры на замежных мовах ужо падрыхтавала да друку збор твораў Сі Цзіньпіна пад назвай “Аб дзяржаўным кіраванні” на беларускай мове, у стварэнні якога з беларускага боку прымаў удзел у тым ліку і я. Так што традыцыі ў беларуска-кітайскіх культурных адносінах азначаюць перадачу агню, а не пакленне популу.

K

Скрыпач-футбаліст і Штраўс у Паднябеснай

Пастаянным чытачам “К” Аляксей ФРАЛОЎ вядомы ў многіх іпастасях — як фагатыст, дырыжор, музыкантаўца, папулярызатар нашай гістарычнай спадчыны... Аднак апошнім часам яго імя пастаянна з’яўляецца на афішах падчас месячнага навагодняга туру, які з вялікім поспехам праішоў па мегалісах Кітая, а наперадзе — новыя канцэрты. “Творчая камандзіроўка” ў Паднябесную працягваецца, забяспечваючы музыканта новым досведам і натхненнем.

Мы гутарым з Аляксеем пра густы слухачоў у самай вялікай паводле колькасці насельніцтва краіне свету і тыя крэатыўныя спосабы данесці класічны рэпертуар да масавай аўдыторыі, якія там практыкуюцца.

Ілья СВИРЫН

— Пачнём з банальнага пытання: як і чаму ты апынуўся ў Кітаі?

— Розныя прапановы ад кітайскіх аркестраў прыехаць да іх у якасці фагатыста-саліста мне паступалі ўжо даўно. Але ў тыя часы я разумев, што куды болей патрэбны на Башкаўшчыне. Для культуры Беларусі гэта былі вельмі важныя гады — цэлы суплёт знакавых юбілеяў. І я паставіў сабе задачу арганізаваць або прыняць актыўны ўдзел у якасці большай колькасці важных для грамадства культурных падзей — прычым гэта акрамя маіх асноўных прац адначасова ў Вялікім тэатры Беларусі і Акадэміі музыкі!

У той перыяд быў зладжаны цэлы шэраг музычных фестываляў, прымеркаваных да най-

важнейшых гістарычных дат. Я маю на ўвазе 250-годдзе М.Кл.Агінскага ў 2015 годзе, 500-годдзе Рэфармацыі, Бібліі Францішка Скарыны і айчыннага кнігадруку ў 2017-м. 220-годдзе Ігната Дамейкі, 200-годдзе Таварыства філаматаў і нарэшце 200-годдзе С.Манюшкі. Мы праводзілі канцэрты ўсіх фарматаў (ад камерных канферэнцыяў... Карацей, неспынная чарада падзей, прычым не толькі ў Беларусі, але і таксама ў Літве, Польшчы, Нямеччыне, Італіі... Ансамбль салістаў “Вытокі”, сімфанічны аркестр “Capella Academia”, дзе я з’яўляюся мастацкім кіраўніком, разам з намі многія выдатныя салісты, а таксама шэраг дзяржаўных калектываў былі шчыльна антажаваныя ў гэты культурны працэс.

І вось, у сярэдзіне 2019, калі асноўныя “Манюшкавія” ўрачыстасці ўжо адбыліся, мне зноў патэлефанавалі з Кітая. Гэтым разам — цікава прапанава з Сычуаньскага ўніверсітэта культуры і мастацтваў: заняць там пасаду прафесара і дырыжора іх сімфанічнага аркестра. Усё супала, і я алчуў, што наспелі добры час, каб выправіцца далёка — пазнаваць свет Паднябеснай.

— З якімі музыкантамі табе цяпер доводзіцца выступаць у якасці дырыжора? Гэта кітайцы альбо інтэрнацыянальны склад?

— Два гады я адпрацаваў у згаданым універсітэце, а з гэтага сезона спакуюся на прапанову сімфанічнага аркестра “Міжнародная Куньмінская Філармонія”, дзе працуюць музыкі з самых розных краін свету — ад Кітая да Калумбіі, але большасць — усходнеўрапейцы. Багата хлопцаў і дзяўчат з Украіны, таму ёсць з кім пагаманіць. Гэты калектыв вельмі шмат канцэртнае нават ва ўмовах пандэміі і жорсткіх мер барацьбы з ёй. У навагодні час мы змаглі правесці месячныя гастрольныя тур па самых розных рэгіёнах Кітая!

— Як праходзілі гэтыя канцэрты і ці збірае на іх збралася слухачоў?

— Аркестр супрацоўнічае з агенцтвамі, якія арганізуюць канцэрты па-за Куньмінам, ну а ў самім горадзе — сталіцы правінцыі Юнань з насельніцтвам у амаль 7 млн чалавек — мы ладзім іх самі. Слухачы ў розных рэгіёнах адраўноўваюцца. Часам публіка падрыхтаваная, часам — зусім не... Часам “халаднаватая” да суветнай класікі, але часцей усё ж вельмі прыязная, актыўная. І калі запрашаеш яе падтрымаць апладысмантамі нейкі знаёмы рытмічны фрагмент (маршы ці полькі Штраўса) або падпяваць кітайскую папулярную песню, зала гэта робіць з ахвотай. Пляцоўкі, дзе праходзіць такія канцэрты, у Кітаі самыя розныя. Але ў рамках туру мы выступалі ў самых прэстыжных канцэртных залах і тэатрах.

Дзіўная рэч: жыву настальгіяй па часе, калі мае бацькі былі маладымі. Адкуль гэта? З глыбіні сьвядомасці, напэўна, з-за жадання зразумець, што за эпоха была: у жудаснай вайне перамаглі, а камунізм так і не пабудавалі. Галадавалі, але захавалі дабрыву, якая доўга яшчэ заставалася сілай вырашальнай. Менавіта яна дапамагла героям ўзняць цаліну, упарта пракладваць рэйкі БАМА, а потым вытрымаць разуменне бессэнсоўнасці гэтых праектаў. Ды ці толькі іх... Але я пастараюся пра тое добрае, якое і па сёння акрыляе, дадае гонару і вядзе за сабой.

Так, духоўнасць не лічылася набыткам абраных. Неверагодна, але поруч з аднаўленнем пасляваеннай Гаспадаркі ў Беларусі выдатковаўліся грошы на ўзнаўленне бібліятэчнай дзейнасці. Нават у маміну маленькую вёску прывезлі стосы новых кніг, перавязаных вярхоўкай. Яна згадвала, як маленькая вясковая дзяўчынка плакала, бо ніяк не магла тую вярхоўку развязаць, а чытаць вельмі хацела, хоць і не ўмела яшчэ. Чыстыя слёзы будучага шчырага кніжніка! Пакажыце мне таго, хто цяпер заплача з гэтай прычыны...

мяці. У раённым Цэнтры культуры ўдзячнась і ўзнагароды прымалі ветэраны працы. А работнікі культуры дарылі ім песні. Паведамліла пра гэта загадчык аддзела па развіцці народнай творчасці РЦК Таццяна Умарова.

30 студзеня ў Ашмянскай раённай бібліятэцы прайшоў дзень інфармавання “Дакрануцца да гісторыі нашай Радзімы”. Працавала кніжная выстава з матэрыяламі пра славутых землякоў. Таксама была падрыхтавана выкладка літаратуры “Гістарычнае мінулае ў мастацкіх творах”. На краязнаўчай галзіне прысутнічалі вучні сярэдняй школы № 2.

Быў век, была эпоха...

Яўген РАГІН

Бацька вярнуўся дахаты ў адной гімнасцёрцы. Дзяцэку Піліпу пашанцавала болей. Ён паля ўтаймавання Берліна апынуўся з такой жа мэтай у японскім Порт-Артуры, адкуль і прывёз маці японскага шоўку. У нашай напярэбранай краіне пачыналася эра футбала і трафейных акрадоў. Гэта сёння на “слухачоў” дэфіцыт, а тады іх было мора. Стыхійна ўтвараліся тры і кварталы. Нават у вёсцы спрабавалі граць джаз. А ў мястэчках рэй вяло дваровае сабруцтва: пад дрэвы выносіліся сталы, потым гучалі факстроты і танга. Клубная культура ў фармаце open air не давала душы засматнуць.

Потым прыйшла чарга і клубу з калонамі, манументальных і пафасных. Яны меліся пры ўсіх буйных прадпрыемствах. У нашым мястэчку, да прыкладу, апрача РДК, быў яшчэ Дом культуры ткацкай фабрыкі з саліднай залай і эстрадным аркестрам. Бацька пастаянна хадзіў сюды пагуляць у бильярд. Нашы бацькі пабывалі ў замежжы і даведаліся, што, апрача гульні ў гаралкі, ёсць яшчэ шмат цікавага. Гарэлка на разліў прадавалася на кожным кроку, але ў модзе яна не была, прынамсі ў бацькавым асяроддзі. У модзе былі светлыя сарочка і шта-

ны, а таксама шчаслівае ўсмішка на твары.

Хадзіў бацька і ў РДК, але тут быў зусім іншы інтарэс: хор. Не меў бацька асаблівага голасу, а на спеўкі бегаў рэгулярна. Я цяпер разумею чаму. Бацька не любіў хутаранства, а талку, калі адчуваеш плячо суседа, успрымаў як аснову беларускага грамадства. Калі гэтае плячо адчуваеш, голас становіцца мацнейшым. Вялікая бяда, што колькасць харавых калектываў з таго часу значна паменела.

Я не жыву мінулым. Аднак сённяшняе ўпарта пра яго нагадвае. У маёй Ветцы цяпер — ніякіх бильярд і хароў, ніякіх рок-гуртоў і танцаў. Калі б не самадзейны тэатр ды духавы аркестр, можна было б РДК і зачыняць. Пэўна, ніхто б не заўважыў. Але хопіць пра кепскае.

Метадыст **Краснапольскага** раённага цэнтры культуры Вялікая Марчанка трапіла на старонкі рэспубліканскай энцыклапедыі “Хто ёсць хто ў Рэспубліцы Беларусь”. Шчыра віншую шаную Вялікіну Аляксандраўну, якую ведаю шмат гадоў! Яна не толькі ўдмлівы метадыст. Прыдумала і кіруе фальклорным ансамблем “Горскія харашухі”, аматарскім паэтычным аб’яднаннем “Світанак”. Абодва калектывы сталі народнымі. Наша энцыклапедыя “Хто ёсць хто ў Рэспубліцы Беларусь” выдаецца па міжнарод-

ных стандартах выданняў “Who is Who” і змяшчае інфармацыю пра асоб, якія дасягнулі прафесійных і творчых поспехаў, зрабілі важкі ўнёсак у развіццё нацыянальнай культуры. А прыкладаў прафесіяналізму шмат. Арганізавала спадарыня Марчанка конкурс метадычных матэрыялаў — партфолія клубных фарміраванняў устаноў культуры раёна, бо палчыла, што такое саперніцтва — стымул для самаўдасканалення і прафесійнага росту, магчымаць абагульнення становага вопыту і развіцця аналітычных здольнасцей, а таксама — дэманстрацыя дынамікі росту гурткаў і аматарскіх аб’яднанняў, папулярызаванне іх дзейнасці. У конкурсе бралі ўдзел 15 чалавек: кіраўнікі клубных фарміраванняў Яноўскага, Пачапоўскага, Ленінскага, Тур’яўскага, Горскага СДК і Краснапольскага РЦК. Дыплом першага ступені ўзнагароджаны народнае аматарскае паэтычнае аб’яднанне “Світанак”, народны фальклорны ансамбль “Горскія харашухі” і ансамбль народнай песні “Спявай душа” Горскага сельскага дома культуры.

Гаворку пра культурныя здабыткі **Магілёўскай** вобласці працягвае выдучы рэдактар абласнога метадычнага цэнтры Крысціна Башарымава: “Тром майстрам прысвоены статус народнага майстра Рэспублікі Беларусь. Раішніне пры-

На здымках:
1 Гаспадыня лідскай “Батлейкі” Ірына Вашкевіч.
2 Рэтра-вечарына ў Краснасельскім ДК.
3 Аўтабібліятэка ў Падлом’і Чэрыкаўскага раёна.
4 Баль у Карэлічах.
5 Дзень інфармавання ў Ашмянскай раённай бібліятэцы.

ята на пасяджэнні экспертнай камісіі пры Беларускім саюзе майстроў народнай творчасці. Статусу ўдасцюны Ірына Забавская з Круглага (ткацтва паясоў і выраб тэкстайнаў лялькі). Што тут скажаш... Люблю Магілёўшчыню з Краснапольскай!

19 студзеня Зэльва адкрыла Год гістарычнай па-

Ішчэ адна навіна пра ўзнагароды. Метадыст аддзела рамястваў і традыцыйнай культуры **Лідскага** раённага цэнтры культуры і народнай творчасці Ірына Дыдышка распаўвае, што кіраўнік народнага аматарскага ляльчанага тэатра “Батлейка” пры Лідскім РЦК Ірына Вашкевіч стала лаўрэатам штогадовага абласнога конкурсу імя Аляксандра Дубко.

Святлана Чубрык, загадчык аддзела абслугоўвання і інфармацыі **Навагрудскай** раённай бібліятэкі, распаўвае: “19 студзеня наша ўстанова заарыентавана на хрысціянскія чытанні “Час удаў і дабрывы”. Маладыя людзі назнаёмлілі з праваслаўным часопісам “Прыступкі”, паўдзельнічалі ў варажбе”.

Навіна з Ваўкавыскага раёна. У **Краснасельскім** доме культуры прайшла рэтра-вечарына, у якой бралі ўдзел работнікі культуры рэгіёна. Мясцовыя арыгіналы пастараліся — і ўсё атрымалася: мерапрыемства ладзілася на імпрывізаваным чыгуначным вакзале з тыповымі для Савецкага Саюза залай чакання, буфетам, шапікам “Саюздрук” і не менш тыповым... цыганскім табарам. Сцэнарый быў пабудаваны паводле асобных сцэн з кінафільмаў “Вяселле ў Малинаўцы”, “Іван Васільчыччыны”, “Прыгоды Бураціна”... У выніку ў тэатралізаваную

дзею былі ўцягнуты літаральна ўсе прысутныя. Прысутныя не супраціўляліся.

Дзень запаведнікаў і нацыянальных паркаў адзначылі ў Малабаставіцкай інтэграванай сельскай бібліятэцы **Бераставіцкага раёна**. Юныя чытачы пазнаёміліся з адпаведнымі выданнямі і відэаролікамі, разабраліся, чым запаведнік адрозніваецца ад нацыянальнага парка.

“У **Карэліцкім раёне**, — піша Іна Ляйко, — *дабрачынная акцыя “Нашы дзеці”* скончылася *святочным балем*. *Маленькія лэдзі і іх кааперы сталі ўдзельніцамі майстар-класа на балюных танцах”*.

Яшчэ адзін наш сталы аўтар Андрэй Струнчанка з Віцебскага раёна распавядае пра творчы конкурс пісьмовых работ “**Мазалава** часоў майго дзяцінства”. На конкурс былі прадстаўлены сачыненні, нататкі, эсэ, заснаваныя на ўласных успамінах канкурсантаў узростам ад 30 да 86 гадоў. “**Старыяны журы і загадчык Мазалаўскага СДК Волга Жураўскага паведамля**, — піша Андрэй Струнчанка, — *што ўсе работы аказаліся на-свойму цікавымі і каштоўнымі*. *Таму ўсе аўтары будуць адзначаны дыпломамі*. *А атрыманая інфармацыя будзе выкарыстана для арганізацыі экскурсіі “Мазалава гістарычнае і сучаснае”*. Яшчэ адзін прыклад чужоўнага крэатыў! Адзіны недахоп нататкі: невядома, колькі канкурсантаў было. Дый шкава было б пачытаць хоць урывачак з напісанга. Спадзяюся на працяг тэмы.

Ганцавіцкая цэнтральная раённая бібліятэчная сістэма адказна працуе з маладымі чытачамі. Цягам пяці гадоў рэалізавалася праграма “**Моладзь і час**”, распрацаваная аддзелам бібліятэчнага маркетынгу райбібліятэкі імя Васіля Праскурава. Пра гэта паведамля метадыст установы Святлана Кунцэвіч. Праект аказаўся выніковым. У гэтым усе пераканаліся напрыканцы мінулага года, калі вобласць абвясціла конкурс інавацыйных праектаў. Пераможцамі яго сталі адрозна дзве бібліятэкі Ганцавіцкага раёна: цэнтральная і **Хатыніцкая** сельская. Абе дзве сталі сапраўднымі адукацыйна-інфармацыйнымі цэнтрамі для моладзі.

Днямі мабільная група інфармацыйна-сацыяльнага цягніка “Клопат” наведала вёску **Падлом’е Чорыкаўскага раёна**. Загадчык сектара пазастацыянарнага абслугоўвання насельніцтва цэнтралізаванай клубнай сістэмы Аксана Аляксеева піша, што разам з творчай групай Дома культуры (вакальным гуртом “Дзяўчаты”) у “дэсанце” ўдзельнічаў і прадстаўнік раённой бібліятэкі Любоў Лягушкая.

Дзе чытач, там і бібліятэка

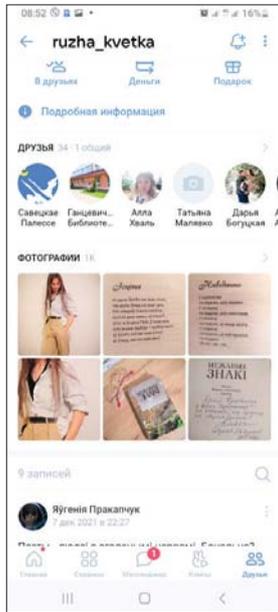
Яшчэ раз пра запатрабаванасць кнігі

У час развіцця інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій паўстае пытанне: “Ці актуальнае застаецца друкаваная кніга? Ці чытае яе моладзь?” Адмоўны адказ пачуем ад тых, каму не вядомая сцэжка ў бібліятэку. Станоўча адкажуць тыя, хто любяць кнігі і свайго жыцця не ўяўляюць без штодзённага прачытання некалькі старонак любімага твора.

Няк на днях мне трапіла ў спадарожніцы маладая жанчына Наталія, якой гадоў крыху за трыццаць. Размова пайшла пра мабільны дадатак “Літрэс”, які апошнім часам папулярны ў чытачоў раённой бібліятэкі. Я расказвала, што карыстаюцца гэтай паслужбай, а калі не стae часу, не чытаю, а праслухоўваю аўдыякнігі. Нават і не заўважыла, збіраючыся ранкам на працу ці завіхаючыся па гаспадарцы, які пераслухала творы Дастаеўскага, Гогаля, некалькі галіновых кніг. За адзін месяц — пяць твораў! На ўсё гэта жанчына мне адказала: “А я цяпер чытаю кнігу пра вайну, наогул люблю чытаць творы такой тэматыкі. Аўтара не памятаю, але кажаю кнігу”. І вышывае выданне беларускага аўтара. Не скажу, што для мяне гэта было вялікім дзівам, але я з павагай паглядзела на маладуу субсeдніцу і падумала, што яна, маці траіх дзяцей-падлеткаў, з’яўляецца прыхільцам для іх не толькі ў адносінах да кнігі і чытання, але і да таго, што неабходна чытаць.

для пачатку — 30 выданняў

Я з упэўненасцю кажу, што моладзь чытае, і прыводжу ў прыклад рэалізацыю праекта “Літаратурны краязнаўчы чэлендж”, які быў аансаваны з пачатку 2021 года ў сацыяльных сетках. Так, бібліятэка выходзіць за межы свайей прасторы, ідзе на сустрэчу чытачу. Дзе чытач, там і бібліятэка!

Як вядома, большая частка карыстальнікаў сацыяльных сетак — гэта маладзёжная аўдыторыя. Тройчы летась для карыстальнікаў сацыяльных сетак бібліятэка прапанавала ўдзел у названым праекце. Спачатку быў запушчаны кніжны чэлендж па творчасці ўсіх літаратараў-землякоў, а затым — да юбілейў Васіля Праскурава і Алеся Каско. Для паспяховай праекта яго рэклама была змешчана не толькі ў інтэрнэт-прасторы, але ў СМІ. Не скажу, што адрозна ўсё кінуты чытаць творы ганцавіцкіх літаратараў, але для нас ужо поспех, калі ў рамках першага кніжнага чэленджа было прачытана 30 кніг літаратурнай спадчыны землякоў. Запускаючы праект да юбілею Васіля Праскурава, творчасць якога можна назваць узорам беларускай журналістыкі, для нас саміх было нечаканасцю тое, што карыстальнікі сацыяльных сетак з такой зацікаўленасцю адносяцца да прачытання кніг пісьменніка. Адзін з удзельнікаў распавёў: “Дык гэта ж наша гісторыя! Жыццё нашых бацькоў і дзя-

ду, іх жыццё, якім яно было!” Падчас урачыстай юбілейнай вечарыны Васіля Праскурава былі ўзнагароджаны тыя, хто прачытаў усе творы, якія па ўмовах праекта павінны быць прачытаны.

ЖЫЎ БЫ ПАЭТ...

У снежны мінулага года ў сацыяльных сетках быў запушчаны кніжны чэлендж па творчасці пісьменніка-юбіляра Алеся Каско. Яго творы сур’ёзныя, і чытаць іх патрэбна ўдумліва. Таму прыклад — удзел у праекце Марыя Орс, у мінулым настаўніцы. Жанчына не толькі прыняла ўдзел у літаратурным чэленджы і да таго яшчэ прыхавошлі да чытання ўнукаў, Мікалая і Дзяніса, вучняў 6 і 8 класаў адной са школ горада. Хлопчыкі разам з бабуляй не толькі прачыталі творы, але стварылі даследчую працу па творах пісьменніка, якая змяшчае эсэ і водгукі, разважанні, слоўнікі метафар і эпітэтаў. Па словах жанчыны, творчасць Алеся Каско даступна для чытачоў рознага ўзросту, кнігі аўтар пісаў для дарослых і дзяцей, і кожны, хто дакрануўся да яго творчасці, не застаецца абываком. У

шчырым водгуку васьмікласніка Мікалая прагучала: “Жыў бы паэт, я б шукаў магчымасці з ім сустрэцца...”

Людзі рознага ўзросту становіліся ўдзельнікамі літаратурнага краязнаўчага чэленджа. Болей за паўсотню твораў Алеся Каско было прачытана і пракаментавана ў сацсетках. А што моладзь па-асабліваму, творца палышла да ўдзелу ў праекце. І прыкладам таму старонка “Укантакце” Югенія Пракапчук. Маладая дзяўчына да кожнага твора знайшла свой падыход, упрыгожыўшы каментарый крэатыўным фота.

А цяпер я хацела б адказаць на пытанне: “Ці чытае друкаваную кнігу моладзь?” Моладзь у нас прыгожая і таленавітая, пісьменная і перспектыўная, таму кожны ведае: каб быць паспяховым, трэба чытаць кнігі. І не важна якія — электронныя праз дадатак “Літрэс” ці друкаваныя, творы беларускіх пісьменнікаў ці замежных, мастацкую літаратуру альбо галіновую. Галоўнае знайсці сваю і ад першага радка да апошняга яе прачытаць так, як чыталі творы літаратараў-землякоў удзельнікі літаратурнага краязнаўчага чэленджа ці як любіць і чытае ваенныя кнігі мая спадарожніца Наталія.

Таццяна МАЛЯЎКА, загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Ганцавіцкай раённой бібліятэкі імя Васіля Праскурава
На здымках: Скрыншоты.

Аўтар Талісмана

У **Смаргонскім раённым цэнтры культуры прайшоў творчы вечар Уладзіміра Церабуна — скульптара і мастака, заслужанага дзеяча культуры Беларусі, ганаровага грамадзяніна Смаргоні**. Дзейнічала выстава работ мастака, а таксама адбылася прэзентацыя кнігі Уладзіміра Церабуна “**На хвалях часу**” і “**Хвіліны творчага натхнення**”.

Калі знаёмімся з Уладзімірам Церабуном, то адрозна разумеем: усё, што адбываецца ў гэтым жыцці, натхняе яго на творчасць. Нават думкі аб гісторыі, успаміны мастак імкнецца ўвасабіць у сваіх працах. Уладзімір Церабун у першую чаргу вядомы як скульптар.

Яго працы сустракаюцца ў розных кутках Беларусі, а таксама за мяжой. У нашым горадзе нават экскурсію можна вадзіць па месцах, дзе ўсталяваны помнікі, створаныя рукамі Уладзіміра Церабуна.

Дзякуючы скульптару ў 2013 годзе ў горада з’явіўся свой талісман — скульптура “Мядзведжая акадэмія”. Майстар спатрэбілася 10 гадоў, каб кампазіцыя парадвала жыхароў Смаргоні. Памятны знак, прымеркаваны да 100-годдзя пагранічнай службы, — таксама праца Уладзіміра Церабуна. У руках скульптара ажываюць не толькі камяні, але і розныя музычныя інструменты, і гэта пры тым, што ў яго няма музычнай адукацыі. Нягледзячы на свае 75 гадоў, Уладзімір Церабун поўны энергіі, у мастака шмат творчых планаў, і, магчыма, яго новыя творы хутка нас парадуюць.

Алег ПАЦЭВІЧ, метадыст Смаргонскага раённага цэнтры культуры
На здымку: Скульптар сябруе з музыкой.

Жанна Лукашэня.

Мастакоў часта называюць дзівакамі, людзьмі з іншага вымярэння. Магчыма, так яно і ёсць. Узмахам пэндля жывапісцы ператвараюць прыгажосць свету ў вечнасць. Так, так, менавіта ў вечнасць. На сваіх палотнах, якім жыць вечна, у сваіх сэрцах, якія гараць, нібы зоркі ўначы, працай рук віртуоза, майстра, адранага Богам для служэння той самай прыгажосці, што ўратуе свет.

ФАРБЫ ПЛЮС СЛОВЫ

“Жывапіс — гэта маўклівая паэзія, а паэзія — жывапіс, які гучыць”, — так сказаў даўным-даўно старажытнагрэчаскі паэт Сіманід Кеоскі. З ім цяжка не пагадзіцца. Напэўна, гэта адчуванне і зблізіла мяне з мастачкай Жаннай Лукашэняй, выкладчыцай Дзятлаўскай школы мастацтваў. Калі ў 2020 годзе пачалася пандэмія, музей перайшоў на віртуальныя зносіны з наведвальнікамі, мы арганізавалі віртуальную ноч нашай установы. Сярод мерапрыемстваў была выстава “Жанна Лукашэня: рамантык, летуценніца, фантазёрка”. Захапіўшыся яе работамі, напісала да кожнай верш, аформіла мультымедыапрэзентацыю, а потым зрабіла ролік, які размясціла на “Ютубе”. Работа паступова ператварылася яшчэ і ў каталог, які можна ў лобы момант выдаць.

Што ж так прывабіла, натхніла? Адным словам і не адкажаш. Хутчэй за ўсё, адкрытасць Жанны Вячаславаўны, яе добрыня, жаночая лагоднасць, умненне стаць бліжнім,

Натхненне — слова крылатае

Свет мастачкі і святло мастацтва

Работы Жанны Лукашэні: “Касмічныя рыбікі”, “Метамарфозы”.

сваім чалавекам. Кажуць жа, што родныя па духу людзі адчуваюць адно аднаго з першага знаёмства. Відаць, так і выйшла. Натхнёная творчасцю мастачка натхніла мяне на паэзію. Ды і натхніца было чым: такую разнастайнасць тэхнік, фарбаў, сюжэтаў убачыш не ў кожнага мастака.

Цяжка выбраць з больш чым 60 падпісаных работ самую любімую, але ёсць такія, што чытаў бы ды перачытваў, бо аблюстравваюць радкі не толькі глыбінную сутнасць малюнка ці палатна, а і ўнутраны свет самой мастачкі.

ЭКСПЕРЫМЕНТЫ

Жанне Вячаславаўне падабаецца эксперыментаваш з тэхнікай малявання, выкарыстоўваць нетрадыцыйныя тэхнікі: напырк, монатыпія, флоратыпія, тратаж, кляк-

саграфія. Любіць філіграннасць, скрупулёзную прамалёўку дробных дэталей. Часам здзіўляешся, колькі трэба цярпення і бяссонных начэй і да тую ці іншую работу. Менавіта бяссонных начэй, бо ў Жанны маленькі сыночкі Максімка, які па тэрапеўтычнаму ўвагі і клопату. Яго, свайго люблага сыночка, яна таксама вучыць маляваць, таму што заўважыла здольнасці і хоча даць дзіцяці магчымасць развіць іх. А калі ўсё засынаюць і ў кватэры цішыня і спакой, тады ўжо можна тварыць, фантазіраваць, летуценіць.

Жанна захапляецца і модульным арыгамі, вышыўкай, роспісам камянёў. Творча падыходзіць і да партрэтаў сваіх герайн, уяўляючы кветкі і расліны ў іх валасі. Малое алеем, алоўкамі каляровымі і простымі, акварэльнымі фарбамі, мялкамі.

Жанна Лукашэня нарадзілася не ў Дзятлаве, яна выйшла сюды замуж, але палюбіла Дзятлаўшчыну, стала сваім, родным чалавекам. Тут, у Казлоўшчыне, жыла яе бабуля, якая віртуозна вышывала, ткала пасцілкі. Дзясяткі яе вучняў раз'ехаліся па свеце, але не забыліся пра навык, які перадала ім настаўніца. Многія пішучы ёй, прыходзяць у госці, дзеляцца сваімі творчымі набыткамі. І гэта шчасце, калі тваё натхненне перадаецца іншым, раскрывае ў іх здольнасці, душэўныя парывы.

ПЕРАЕМНАСЦЬ

Сама мастачка таксама мае чалавека, які натхняе яе ўсё жыццё. Гэты чалавек — маці. Менавіта дзякуючы ёй, таленавітай мастачцы, яркай творчай асобе, дачка працягнула дынастыю мастакоў і

спадзяецца, што творчая нітка не абарвецца. Цікаваць да малявання Жанна праявіла ў раннім дзяцінстве. Яна была ў пачатковых класах, калі папрасіла ў мамы алейныя фарбы і намалявала сваю першую работу “Пара фламінаў на заходзе сонца”. Любіла маляваць матылькоў, рыбак, кветкі, невялічкія куточки прыроды. Малое іх да сённяшняга дня, нібы вяртаецца ў далёкае дзяцінства, у мары малой дзяўчынкі, перад якой адкрыты ўсе дарогі. Нават некаторыя свае будучыя работы бачыць у сне.

І калі паўстала пытанне пра выбар жыццёвага шляху, Жанна Вячаславаўна, не задумваючыся, выбрала мастацка-графічны факультэт Віцебскага педагагічнага ўніверсітэта імя Пятра Машэрава. У час вучобы актыўна ўдзельнічала ў гарадскіх мастацкіх выставах. Ды і ў нашым музеі дзятлаўчане два гады таму маглі палюбавацца работамі мастачкі на выставе “Мастакі роднай зямлі”, якую ўпрыгожвалі работы дванаццаці землякоў.

Цяпер у музеі працуе персанальная выстава Жанны Лукашэні “Рамантыка летуценнасці”, на якой прадстаўлена больш за 30 работ. Усе яны розныя як па палітры фарбаў, так і па настроі, жанры. Ёсць рэалістычныя, якія з фатаграфічнай дакладнасцю перадаюць прыроду, але ёсць і фантазіяны, незвычайныя, што спусціліся з іншага сусвету павуцінчай, ці кляновым лістом, ці крохмі снежным крышталікам. Варта наведваць выставу, угледзецца ў работы мастачкі, каб хоць на адно імгненне зліцца з ёй душой, стаць больш светлым, шчырым, аптымістычным.

Жанна Вячаславаўна — шчаслівая маці і жонка. Яе лепшы сябра і дарачык — муж Дзмітрый, які заўсёды зразумее і падтрымае. А яшчэ дачка Дар'я, студэнтка эканамічнага факультэта Палескага ўніверсітэта. Дар'я, як і брацік Максім, таксама малое. А мы будзем спадзявацца, што ў хуткім часе станем наведвальнікамі выставы сямі Лукашэняў, бо, як аказалася, талент перадаецца не праз пакаленне, як прынята лічыць, а калена ў калена.

Алена АБРАМЧЫК,
старшы навуковы супрацоўнік
Дзятлаўскага гісторыка-краязнаўчага музея

Так назвалі свой чацвёрты спектакль удзельнікі самадзейнага тэатра-студыі “Піражок”, які працуе пры Кобрынскай цэнтральнай раённай бібліятэцы.

Кожны спектакль “Піражка” ўнікальны тым, што ствараюць самі артысты. Збіраючыся ў інфармацыйна-сервісныя цэнтры бібліятэкі, яны абмяркоўваюць ідэю будучай пастаноўкі, пішучы сцэнарый, размяркоўваюць ролі і, канешне, тут жа рэпэціруюць. Дарэчы, і прэм'еры таксама праходзяць у сцэна-нава бібліятэцы.

Так, на чарговую прэм'еру, якая адбылася 14 студзеня, сабраліся прыхільнікі артыстычнага тален-

Страсці-мардасці, або...

ту ўдзельнікаў “Піражка”, іх сябры і супрацоўнікі бібліятэкі. Такім чынам, стары Новы год вызначыўся новым гумарыстычным спектаклем.

Усе пастаноўкі самадзейнага тэатра — гэта не проста гумар. У кожнай з іх унікальна цікавая тэма, якая падаецца з сатырычнай афарбоўкай. У гэты раз артысты прапанавалі ўвазе глядачоў тэму кахання.

Дзеянне адбываецца ў сяле, у якім засталася не так шмат жыхароў, і тыя ў асноўным жанчыны. Пры гэтым вёска славіцца варажбіткай — Ведай Вевіянуйнай, у простанародзі Кацькай, якую вельмі добра сыграла Людміла Новік. Менавіта яна прадракае

жыхаркам мужоў, з якімі тыя не змогуць ужыцца. Перад глядачом паўстаюць ярскія вобразы мужчын: п'яніца і забулдыга, які не жадае працаваць; узорны кулінар і “хатні гаспадар”; танцор-рамантык; лавелас, які здражвае жонцы; ідэальны муж, які абяцае райскае жыццё. І ўсе яны не змагі зрабіць шчаслівымі сваіх жонак. Кожная міні-гісторыя закончылася разводам.

Як заўсёды, у спектаклі шмат песень. Мікалай Крывагаў спявае пад гітару свае творы, напісаныя спецыяльна для пастаноўкі. Астаннія песні напісаны або перакладзены на матыў вядомых шлягераў Віктара Бордзюга.

Дарэчы, большасць мужчынскіх роляў выконваў таксама ён. Так атрымалася, што ў тэатры ўсяго два мужчыны, таму ім неаднойчы на працягу адной пастаноўкі даводзіцца пераўвасабляцца ў розных герояў. Гэта надае асаблівы шарм дзеянню на імпрывізаванай сцэне, бо калі бачыш, як адзін і той жа артыст іграе дыяметральна процілеглых персанажаў, то ўспрымаеш яго з большай цікавасцю.

Надзею Пракаповіч, Джанау Бордзюг, Ангеліну Шаўчук, Вольгу Квашніну, Валяціну Хурсіну і іншых, успамінуць раней, артыстаў “Піражка” можна назваць шматфункцыянальнымі, бо яны

На фота аўтара: момант спектакля.

самі сабе і сцэнарысты, і мадэльеры, і дэкаратары. Асаблівымі сіламі робяць усё — і касцюмы, і рэквізіт. Так, часам не хапае сапраўдных тэатральных дэкарацый. Але падчас спектакля гэта зусім не ўважваецца.

— У нас ужо ёсць задумкі новага сцэнарыя, але гэта пакуць тайна, — дзеліцца плана-мі рэжысёр Віктар Бордзюг. Застаецца пажадаць удзельнікам “Піражка” натхнення, новых прэм'ер і ўдзячных глядачоў.

Наталля КАНДРАШУК

Браслаўскія майстры гуртуюцца "Ля возера"

Надзея КУДРЭЙКА

— Выстава "Калядныя ўзоры" ў нас праходзіць ужо чвэрць стагоддзя, а сам клуб, які спачатку быў аматарскай студыяй, існуе ўжо больш за 30 гадоў. Кожны год мы прыдумваем новую тэму, сёлета — "Зорнае неба Браслаўшчыны". Упрыгожылі ёлку зоркамі, да столі падвесілі мноства зорак з саломкі — атрымалася інсталіяцыя зорнага неба, а яшчэ правялі конкурс на лепшую калядную зорку: яна магла быць і шытая ці звязаная, магла быць цацкай ці выявай на панно — што заўгодна. Абсалютна заслужана ў конкурсе перамагла дзяўчынка Лізавета Мяркур'ева з аграгарадка Ахрэмаўцы — навучэнка адной з нашых майстрых Вольгі Лысёнак, якая самааддана займаецца з дзецьмі, сапраўды іх вельмі любіць — а такое не пра кожнага можна сказаць. Увогуле, калі разам з дзецьмі, то 38 удзельнікаў было на выставе, а паказалі мы больш за 200 твораў!

— Будынак музея, дзе выстава праходзіць, вельмі адметны — ён сам як арт-аб'ект. І вось — калядныя зоркі, творы, зробленыя рукамі, зіма навокал, прыгожыя краявіды. Мабыць, атрымліваецца трохі казачна...

— Мы вельмі любім наш прыгожы будынак — раней гэта быў млын і яму ўжо пад сто гадоў. Дый сам музей адметны, адрозніваецца ад усіх астатніх. Нават і тым, што сумяшчае дзве функцыі — і дома рамёстваў і музея, тут і майстэрні і выставачныя залы. А выставай "Калядныя ўзоры" мы менавіта што імкнёмся ствараць святочны настрой: і для горада, і для саміх сябе. Вы ж ведаеце, як у дарослым узросце (а многія нашы ўдзельнікі — людзі вельмі паважнага веку) складана атрымаць сапраўдны святочны настрой: яго яшчэ трэба і ў сабе, і ў сваіх абставінах адшукаць. І калі мы разам з майстрамі ўвесь снежань рыхтуемся да выставы з думкамі пра свята і пра творчасць, то гэта дапамагае нам перажыць самыя цёмныя зімовыя часы. Перад каталіцкім Раством мы адкрываем "Калядныя ўзоры", і свята сапраўды прыходзіць, нягледзячы ні на што. Навагоднім і калядным часам да нас прывязджае многа турыстаў, мы супрацоўнічаем з турбазаі — наша выстава сапраўды як частка свята.

— **Якія вырабы, якія творы ў вас больш за ўсё выстаўляюцца, чым захапляюцца майстры?**

— Зразумела, што многа твораў з каляднай тэматыкай, але мы не абмяжоўваем майстроў: хто славіцца кошыкамі — робіць кошыкі, хто малое карціны — выстаўляе карціны, хто што, вышытвае, займаецца разьбой па дрэве ці ганчарствам — калі ласка. У нас вялікі клуб і самыя розныя майстры ў ім. Найбольш, канешне, традыцыйных вырабаў кіштату пліцення з саломкі ці лазы, нямала керамікі, шмат ткацтва — любіць у нас дарожкі ткаць. Сёлета ў нас з'явіліся і новыя ўдзельнікі, і нават з не

Браслаў не толькі азёрны край, але і край майстроў народнай творчасці. У горадзе ёсць Музей традыцыйнай культуры, ёсць вялікі і дзейны клуб майстроў "Ля возера" — у ім каля 60 сяброў, ёсць свае зоркі ў гэтай справе, ёсць актыўная выставачная дзейнасць. Клубам "Ля возера" вось ужо 18 гадоў кіруе Наталля ПАРАХНЕВІЧ — і народны майстар, рамеснік, і творца, што займаецца сучасным мастацтвам тэкстылю. Яна — адна з тых, на кім і трымаецца культура ў невялічкіх мястэчках і гарадках: а ў Браславе народная творчасць, відаць па ўсім, трымаецца добра — жыццё насычанае. Вось і цяпер у музеі заканчвае працу святочная выстава "Калядныя ўзоры" — штогадовая выстава клубу "Ля возера", якая завяршае адзін год і пачынае новы. Чым жыве клуб і пра што марыць яго кіраўнік?

На выставе "Калядныя ўзоры" ў браслаўскім Музеі традыцыйнай культуры.

зусім традыцыйнымі творамі, — але мы і рады. Да нас у Браслаў нядаўна пераехалі з Амерыкі муж з жонкай — захацелі пенсію сваю пражыць у нашых мясцінах, Аляксандр Рапо сам з Беларусі, і вось вярнуўся, працаваў у нашым раённым Цэнтры культуры. А жонка яго — дызайнер, і яе работы цудоўна ўпісаліся ў нашу калядную выставу. Мы нікому не адмаўляем, і актыўна запрашаем маладых. У нас увогуле клуб вельмі жывы, актыўны, людзі натхнёныя, майстры выдатныя і нават знакамітыя. Я вельмі люблю наш клуб.

— **Ці многа ў вас вядомых майстроў, так бы мовіць — зорак? Пра некаторых газета "Культура" ўжо і пісала — пра мастака Чэслава Жу-пісала, пра сям'ю Зінкевічаў...**

— Зоркі ў нас, вядома, ёсць, і нават не адна-дзве. Але нашы

зоркі вылучаюцца тым, што не імкнучы ўваходзіць у афіцыйныя структуры, атрымліваць званні... А маглі б вельмі многія. І мы з мужам Міхаілам — а ён разьбяр па дрэве — хоць і 30 гадоў у народных рамёствах, таксама не бачым у гэтым вялікай патрэбы. У клубе толькі два чалавекі з'яўляюцца членамі Саюза майстроў народнай творчасці — башка і сын Лук'яны. Уладзімір Лук'янец, што займаецца лозаплетеннем, мае пачэснае званне народнага майстра Беларусі, яго сын Сяргей таксама паспяхова займаецца гэтай справай. Смела можна назваць зоркамі Валерыя і Элеанору Зінкевіч. Валерыя — адзін з самых вядомых ганчароў Беларусі, рэканструктар гістарычнай і этнаграфічнай керамікі. Элеанора — майстар і ў саломаліценні, і ў ткацтве, яна

загадвае нашым музеям. Карціны мастака Чэслава Жу-пісала, чалавека ўжо паважнага веку, высока ацэнены і прафесіяналамі. За гэтыя гады, на жаль, шмат хто з майстроў перайшоў ужо ў лепшы свет. Зоркамі я б назвала маці з дачкой, якія ўжо больш за 20 гадоў актыўна і на вельмі добрым узроўні займаюцца саломкай: гэта Марыя Шлабун і Святалана Навумэнак. А ёсць атрымліваецца: і ткацтва, і саломка, і ласкутнае шныццё, а зараз яна шчыра аўтарскую льяльку, і мы нават праводзілі яе ўласную, асобную выставу лялек. І так я магу расказаць доўга, у нас багата выдатных майстроў.

— **Вас таксама, мабыць, можна назваць зоркай? Вы выстаўляецеся**

не проста як майстар, але і як мастак у галіне тэкстылю. А як вы сябе вызначыце ў першую чаргу — майстар ці мастак?

— Хацелася б, канешне, быць мастаком, я мару пра гэта. І скончыла я мастацка-графічны факультэт у Віцебску, хатня сама з Мінска. Але паступіць пасля школы ў тэатральна-мастацкі інстытут у Мінску мне было нерэальна — я так думала, у тэатры часам будзе неверагодны конкурс: таму і апынулася ў Віцебску. І гэта мне многае дало. Я Віцебску вельмі ўдзячная, адметная віцебская школа на мяне моцна паўплывала. Большую частку часу я майстар, бо мастацтвам у Браславе, вядома, не заробіш. І нейкімі тэкстыльнымі эксперыментамі, творамі без практычнага прымянення я займаюся быццам для сябе. Лакальныя выстаўкі па вобласці ў мяне праходзяць нярэдка, але каб куды далей — гэта, мабыць, трэба было б і жыць некалькіх да цэнтру. Але была гадоў сем таму выстава ў Віцебскім цэнтры сучаснага мастацтва, і разам у красавіку плануецца мой персанальны праект у віцебскай Арт-прасторы на Талстога, 7, якую я лічу ўнікальнай і абсалютна чароўным месцам.

— **Не шкадуеце, што лёс абраў для вас Браслаў? Мастаку з пакліканнем, мабыць, няпроста быць удалечыні ад цэнтру мастацтва.**

— Гэта складанае пытанне, але я стараюся сабе яго не задаваць. (Смяецца.) У нейкім сэнсе я фаталіст, і думаю, што ўсё адбываецца так, як і павіна было. У Браслаў я трапіла ж нават не па размеркаванні — мяне сюды муж прывёз: ён сам мясцова, а я з ім вучыліся разам на "худграфі" ў Віцебску. І не ў Браслаў ён мяне спачатку прывёз, а 13 гадоў мы пражылі ў вёсцы Урбаны, што на самай мяжы з Латвіяй. Гэта быў вельмі цікавы досвед для мяне, міначка. Скажу шчыра, я не шкадую ні пра што. З аднаго боку, у вёсцы я была цалкам адарваная ад мастацкага жыцця. А з іншага — гэта дало мне магчымасць развівацца ў сваім кірунку: усё, што я пачынала рабіць, было толькі маім. Думаю, тая адарванасць і дазволіла нарадзіцца майму мастацтву.

Вялікае бачыцца на адлегласці

Год назад не стала Леаніда Шчамялёва. Памятаю, як летася 14 студзеня на пачатку адзінаццатай гадзіны раніцы на маміна мабільніку з'явілася паведамленне ад Маргарыты Леанідаўны пра тое, што дваццаць хвілін назад памёр яе бацька. Са спадарыняй Маргарытай мы знаёмыя са студэнцкіх часоў, калі-нікалі перазвоньваемся, так што адносна яе праблем я быў больш-менш дасведчаны. У прыватнасці, пра невылечную хваробу Леаніда Дзмітрыевіча ведаў. А яшчэ ведаў, што пандэмія зачэпіла мужа спадарыні Маргарыты, і цяпер ён у вельмі кепскім стане (менш чым праз тыдзень ён таксама пойдзе з жыцця...). Адзінае, што я мог сказаць у той момант: "Трымайся. Цяпер ты ў родзе старэйшая". Дзякуй Богу, у дачкі нашага мэтра моцны характар, і ў той цяжкі для яе час апірышча яна знаходзіла ў працы, у творчасці. Думаю, што створаныя ёю ў той год малюнкi і габелены з часам змогуць годна дапоўніць калекцыю мемарыяльнай галерэі яе бацькі як знакі мастакоўскай дынастыі і ўзор пераадолення творчасцю жыццёвай нягоды.

Пётра ВАСІЛЕУСКІ

Я згадаў леташнія падзеі, бо днямі наведваў выставу памяці Леаніда Шчамялёва пад назваю "Прысвячэнне" ў памянёнай мемарыяльнай галерэі. Я глядзеў на партрэты, краявіды, сюжэтныя карціны і думаю пра тое, што талент ягоны мае працяг у сямейнай традыцыі, якую ён запачаткаваў; у дзеях, якія абралі мастацтва як прафесію. Ягоны творчы досвед сёння дапамагае іншым вынаходзіць уласны стыль і лад.

Шчамялёў ужо належыць гісторыі, але застаецца сучасным мастаком. Бо ягоны творчасць і жыццёвая філасофія сёння па-ранейшаму запатрабаваныя. Больш таго, яны, магчыма, лепш зразумелыя сённяшнім глядачам, чым пакаленню, да якога належыць

сам мастак. Бо сёння, у адрозненне ад савецкіх часоў, індывідуалізм (калі ён, зразумела, карэктны) лічыцца з'явай нармальнай.

Маючы пэўныя ўяўленні пра дагматыку сацыялістычнага рэалізму і пра калектыўнасць як стрыжань савецкай ідэалогіі, дзвіжыся, як гэты мастак здолеў абмінуць у творчасці ідэалагічныя каноны — так карабель абмінае рыфы і мелі, — здолеў сцвердзіць сваё асабістае, прыватнае як самадзятковую каштоўнасць. Маляваў самага сябе, адзінага і любімага, і сваё блізкае кола — сям'ю, сяброў, калег, якім сімпатызаваў. Ды і перавагу мастак аддаваў сюжэтам побытавым, з немудрагелістым, сутнасна прыватным, а ў выніку атрымаўся аповед-сага цікавы іншым, абсалютна староннім. Хутчэй за ўсё, так здарылася таму, што ва ўсіх людзей каштоўнасці збольшага аднолькавыя, і звышзвычайна яны да ўладкаванага

Фрагмент экспазіцыі.

жыцця, душэўнага спакою і псіхалагічнага камфорту. Менавіта гэта глядач знаходзіць і знаходзіць у творах Шчамялёва.

Паводле творчага менталітэту Леанід Шчамялёў быў імпрэсіяністам. Не ў сэнсе стылістыкі, якой яе распрацавалі творцы кшталту Клода Манэ і Агюста Рэнуара. Ягоная палітра і манера належыць іншаму часу, грунтуюцца на пазнейшай эстэтыцы. А

вось такія чыннікі імпрэсіянізму, як свабода самавыяўлення мастака, засяроджанасць на станочных эмоцыях, якія час ад часу дарыць лёс, увогуле стаўленне да жыцця як да свята і ўсведамленне непаўторнасці, а праз гэта — каштоўнасці кожнага імгнення ў ягонай творчасці выразна прысутнічаюць. Нагадаю, што ў гады маладосці Шчамялёва, у брутальныя 40-я-50-я ды і напачатку 60-х, у

Партрэт дзяўчыны. 1949.

Савецкім Саюзе афіцыйнае стаўленне да імпрэсіянізму было рэзка адмоўным. Гэты напрамак трактаваўся як антыэстэтычны і рэакцыйны.

Выстава, пра якую ідзе гаворка, успрымаецца лагічным працягам пастаяннай экспазіцыі. Выстава складаецца з твораў мастака, якія летася дапоўнілі фонды Музея гісторыі горада Мінска (да ягонай структуры належыць галерэя Шчамялёва). Гэта палотны розных гадоў, графічныя аркушы, падрыхтоўчы матэрыял да карцін.

Ведаючы, да якой тэматыкі і стылістыкі мастак прыйшоў пад заканчэнне жыцця, цікава пабачыць, з чаго ён пачынаў. Шырокі, "мастыхінавы" мазок Леанід Шчамялёў вынаходзіць недзе ў 70-х, а да гэтага мадэляваў форму пэндзлем у манеры, блізкай да звычайнага рэалістычнага жывапісу. Пры гэтым усё далей ад яе адыходзіць. Здабытак — заўжды страта, бо, абраўшы адзін варыянт, вымушана адмаўляецца ад іншага, можа ў чымсьці не менш перспектыўнага і плённага. Мне вельмі даспадобы тое, што мастак рабіў у 40-х і 50-х гадах. У тых работах шмат прывабнай канкрэтыкі, складана выбудаванай гамы, ад якіх Шчамялёў адмовіцца, калі прыйдзе да форм абгульненых і колеру лакальнага. Але сваясабліва трактаваны псіхалагізм

Скрыпач-футбаліст і Штраўс у Паднябеснай

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 7.)

— Якая публіка ў Кітаі наведвае канцэрты класічнай музыкі? Ці шмат моладзі?

— Аўдыторыю класічных канцэртаў мне пакуль цяжка дакладна акрэсліць. Калі-нікалі ёсць такое ўражанне, што многія прыходзяць па запрашэнні нейкіх арганізацый ці мясцовай улады...

— У сэнсе, звыклы для нас "культнаход"?

— Так, але таксама і нямала сапраўдных меламанаў. Чым больш салідны і культурна развіты горад, тым больш мы сустракаем адукаваных і ўдзячных слухачоў усё ўзрастае.

— Які рэпертуар даспадобы тамтэйшай публіцы?

— Масква кітайская аўдыторыя не можа пакуль "пераварыць" усе пласты сусветнай класікі ў шырокім сэнсе. Найлепшую рэакцыю выклікаюць яркія, жывыя, хуткія, мажорныя оперы. Хаця і кантрасты ў праграмах патрэбныя. Часам не ўгадаеш, які шэдэўр спрацае, а які не. Але навагодні наш тур прыйшоў "на ўра", бо там асновай была музыка Штраўса, якая захапляе ўвесь свет.

— Пытанне, як данесці класіку да масавага глядача, хвалюе не адно пакаленне. Можна, сінэарыі вайных канцэртных праграм маюць нейкія ноў-хаў?

— Без розных "штучак" у цяперашні век не абыйсціся. Бачылі б вы нашу "Спорт-польку" Штраўса! Падчас гэтага нумара скрыпач з Калумбіі выглядае амаль як Ранальда ўласнай персонай. Ён нават знешне падобны, ды і вырабляе на сцэне такія фінты з мячом, што хлопца магла б выкупіць зборная Аргенціны або Бразіліі! Або, напрыклад, падчас аднаго з маршаў мы выклікаем з залы ахвотнікаў пайграць з аркестрам на вялікім барабане.

— Табе давалося пабываць у розных рэгіёнах Паднябеснай. Наколькі яны адрозніваюцца паміж сабою — як у плане музычным, так і наогул?

— Вельмі, вельмі адрозніваюцца! Наўрад ці я змагу выразна акрэсліць тут музыкальную спецыфіку таго ці іншага рэгіёна. Гэта тэма грунтоўных даследаванняў фалькларыстаў, бо ў Кітаі жыве больш за паўсотні розных народаў! Мы ж толькі ўскосна дакранамся да гэ-

тых асаблівасцей. Але астатняе — клімат, прырода, краявіды, кухня, адзенне, антрапалагічныя фактары — усё сведчыць пра вялікую разнастайнасць гэтай велізарнай краіны!

— Напэўна, даволі доўгі час побыту ў Кітаі дазволіў табе спасцігнуць яго глыбей. Што ўразіла найбольш — прырода, архітэктура, кулінарыя?

— Усё, што ты пералічыў, ды многае-многае іншае. Але найперш — унікальная прырода, якой больш не знайсці нідзе! Шмат дзе пабываўшы на роднай планеце, я часта не мог прыгадаць аналагі і падабенстваў убачанаму ў Кітаі. Нават флора не раз здзіўляла сваёй унікальнасцю. Эндэмікі на кожным кроку! І, вядома, традыцыйная культура, замяшаная на архаічных рэлігійных традыцыях даасізму, канфуцыянства, будызму і паганскай культуры, — гэта цэлы акіян для даследчыкаў і аматараў экзотыкі!

Што праўда, уразілі і велізарныя страты гістарычнай спадчыны, якія адбыліся падчас "Культурнай рэвалюцыі" — таго гвалту над культурай, які стаўся непач-

раўным і катастрофічным. Яго наступствы — шматлікія "навадзелы" ў архітэктуры і пластыцы. Тыя "Ancient Town" з сучаснымі рамкамі, якія мне не раз даводзіліся сустракаць, — гэта нават не нашае Траецкае прадмесце, а яшчэ больш адкрытыя падробкі. Тым не меней усё разумоць, што такая "праца над памылкамі" неабходна для стварэння хоць якой

атмасферы гістарычнасці таго ці іншага рэгіёна.

І калі знаходзіш аўтэнтную дзесьці ў манастырах на гарах Эмэйшань, або Ціншэншань у Тыбецкіх даях за аблокамі, або знакамітую набярэжную ў Шанхаі, — то радуешся як дзіця! Пры гэтым, трэба адзначыць, сёння кітайцы праграма імянуцца аднаўляць гістарычныя зоны і папу-

Яна стала прадзюсарам свайго жыцця

29 студзеня споўнілася 67 год з дня нараджэння доктара мастацтвазнаўства, прафесара, загадчыка кафедры беларускай і сусветнай мастацкай культуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Веры Паўлаўны Пракапцовай. Але, на жаль, яна не дажыла да свайго юбілею: 13 верасня мінулага года яе не стала.

Шмат гадоў я ведаў гэтую цудоўную жанчыну, якая, акрамя ўсяго іншага, прафесійна займалася і мастацтвазнаўчай дзейнасцю. Не толькі як навуковец, але і як жывы сведка мастацкага развіцця гісторыі ў пасляваенны перыяд. На прыкладзе свайго бацькі, народнага мастака Беларусі Паўла Васільевіча Масленікава, і яго мастакоў-калег вельмі ярка распаўядала ў кнізе “Павел Масленіков. Портрет художника в зеркале времени”, якую яна мне падаравала ў 2012 годзе. А праз год выйшла і яе міні-манаграфія пра Масленікава — у серыі “Славутыя мастакі Беларусі”. У гэтых кнігах Вера Паўлаўна не толькі ўславіла вобраз таленавітага бацькі — мастака-жывапісца, сцэнографа, рэктара Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута, педагога, навукоўца, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, але і чалавека свайёй эпохі, які на чале з іншымі мастакамі фарміраваў нацыянальную духоўную культуру.

Вера Пракапцова працавала больш за 40 год у Беларускам дзяржаўным ўніверсітэце культуры і мастацтваў: на пасадах загадчыка кафедры тэорыі музыкі і фартэпіяна, загадчыка кафедры фартэпіяна, дацэнта кафедры эстраднай музыкі, намесніка дэкана факультэта мастацкай творчасці, а з 1994 года ўзначальвала кафедру беларускай і сусветнай мастацкай культуры.

Хачу асабіста падкрэсліць, што яна з’яўлялася адзіным мастацтвазнаўцам, якая даследавала гісторыю і тэорыю мастацкай адукацыі, была стваральнікам і распрацоўшчыкам тэорыі і метадалогіі першай на поставацкай прасторы спецыялізацыі “Кампаратыўнае мастацтвазнаўства” і ў апошнія 20 гадоў пад гэтай назвай узначальвала навукова-педагагічную школу.

А яшчэ можна ўспомніць, як яна на працягу навукова-педагагічнай дзейнасці выдатна забяспечвала выкладанне лекцыйных курсаў для беларускіх і кітайскіх магiстрантаў, аўтарскіх курсаў “Мастацкая адукацыя ў Беларусі”, “Кампаратыўнае мастацтва”, “Мастацтвазнаўчы семінар” і распрацоўвала адпаведныя лекцыі, тэмы і заданні для семінарскіх заняткаў і здзяйсняла кіраўніцтва дыпломнымі работамі. Усё гэта, зразумела, грунтавалася на яе ўласных праграмных навукова-металічных распрацоўках.

Вера Паўлаўна правяла сябе і як таленавіты кіраўнік навуковай (навукова-педагагічнай) школы. Пад яе крылом падрыхтаваны 3 доктары і 18 кандыдатаў мастацтвазнаўства, у тым ліку 6 грамадзян КНР. Яна аўтар 5 манаграфій, прывесчаных станаўленню і развіццю музычнай і мастацкай адукацыі ў Беларусі, каля 400 навукова-металічных прац і навуковых артыкулаў, у тым ліку ў розных беларускіх энцыклапедыях. Яе фундаментальныя даследаванні ў архівах пра музычную і мастацкую адукацыю ў Беларусі сталі сёння моцнай асновай для лекцыйных і праграмных курсаў для выкладання студэнтам, навукоўцам. Яна здолела ўзяць цэлы пласт па падрыхтоўцы і фарміраванні на Беларусі гэтай адукацыйнай інстытуцыі.

Мяне заўсёды ўражвала яе жыццёвая і грамадская актыўнасць і энергія. Я іншы раз запытваў Веру, як ёй удаецца “об’яць неаб’ятнае” — знаходзіць час на ўсё тое, што прымала яе душа? У адказ яна толькі весела ўсміхалася і прыгожа паводзіла плячамі. Маўляў, што зробіш — такое жыццё. Але памыркайце самі: старшыня экспертнага савета па мастацтвазнаўстве і культуралогіі ВАК Рэспублікі Беларусь, член Савета па абароне дысертацый па спецыяльнасці — тэорыі і гісторыі мастацтва пры Нацыянальнай акадэміі мастацтваў імя Жургенана ў Алматы, член Савета па абароне дысертацый пры Беларускам дзяржаўным педагагічным ўніверсітэце імя Максіма Танка, член рэдкалегій шэрагу навуковых часопісаў, якія выдаваліся ў вышэйшых навучальных установах Мінска, Віцебска

Ранак Новага года. 1993.

прысутнічае як у ягоных творах, блізкіх да традыцыйнага рэалізму, так і ў тых, дзе эмацыйнасць выяўляецца праз докаратыўзм.

А вось гістарычная і так званая сацыяльная тэматыка давалася мастаку сцяжка. Адзінае выключэнне — карціны-ўспаміны пра службу ў кавалерыі ў часе Вялікай Айчыннай вайны. Успаміны тэма ў значнай ступені рамантызаваныя. Калі ж з нейкіх прычын мастаку даводзілася маляваць нешта выразна ідэалагічнае, палітызаванае, ён адчуваў сябе як прынцыповы пацыфіст, якога рэкрутавалі ў войска і заслалі ў акапы — нібыта трэба ваяваць, падпарадкоўваючыся абставінам, тым больш што нібыта за Радзіму, але гвалт і раздрай інтэлігентная натура ўсё адно не прымае. Мне дык гэта зразумела: нармальны чалавек мусіць любіць жанчыну, а не вінтоўку, шырэі — радасць, а не пакуты. А калі глабальна — жыццё, а не смерць. Па некаторых сюжэтных работах выставы бачна, як даваліся мастаку не ягоная тэматыка, не ягоны сюжэты лад. Сцяжка.

лярызаваць іх для свайго і міжнароднага турызму.

— Кітай мае рэпутацыю краіны, дзе сучаснасць спалучаецца з глыбокімі даўнімі традыцыямі. Наколькі ён насамрэч адпавядае такому іміджу?

— Так, са свайго досведу магу пацвердзіць: адпавядае! Гэты вобраз краіны быў практычна разбураны падчас вядомых падзей

Леанід Шчамял’ёў плённа працаваў усё жыццё, але іконай стылю ён быў у 60-я гады, калі ў Беларусі сцвярджаўся “суворы стыль” як супрацьвага забранзавеламу артадаксальнаму сацрэалізму. Прытым варта адзначыць, што нічога “суворага” ў натуре мастака і, адпаведна, у творчасці ягонай не было. Такой жа “іконай стылю” ў 80-я быў Мікалай Селяшчук — чалавек падобнага да Шчамял’ёва псіхалагічнага складу. Ды і сёння многія ідуць дарогаю, праторанай мэтрам, не задумваючыся пра тое, хто тут быў першапраходцам.

З моманту, як мастак пакінуў гэты свет, прайшло занадта мала часу, каб глыбока асэнсаваш ролі і месца Леаніда Шчамял’ёва ў нашай гісторыі і рэчаіснасці. Вялікае бачыцца на адлегласці. Відасць, гэта зробіць пакаленне, якое зусім нядаўна не задумвалася пра свой узрост — бо жывымі былі бацькі, а сёння ўжо ім, паслядоўнікам і спадкаемцам, накіравана браць на сябе правы і абавязкі “старэйшага ў родзе”.

1960-х. Але пазней вектар руху кардынальна змяніўся. Сучасны Кітай — гэта мадэрновая суперкраіна, якая рвецца ў будучыню. Яна імкнецца абганяць усіх, пры гэтым памітаючы і шануючы свае набыткі, назапашаныя за некалькіх тысячагоддзяў.

Фота аўтара і Лі Ян.

і Полацка. Я ўжо не кажу пра тое, што яна шмат зрабіла і ў галіне міжнароднага навуковага супрацоўніцтва па падрыхтоўцы навуковых кадраў ва ўніверсітэтах Кітайскай Народнай Рэспублікі і Рэспублікі Казахстан. Ганаровы прафесар дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта г. Чжэньджо (КНР) — гэта таксама шмат што значыць...

Высокі прафесіяналізм, інтэлігентнасць гэтай прыгожай як знешняй, так і ўнутранай культурнай жанчыны — такой была Вера Паўлаўна, якую павяжалі шматлікія калегі і студэнты з навучальных устаноў як нашай краіны, так і за яе межамі, з якімі яна заўсёды знаходзіла паразуменне і агульную мову.

Так, яна належала да кагорты прафесіяналаў-культуролагаў самага высокага узроўню. І гэта зразумець можна: нарадзілася ў інтэлектуальнай сям’і, змалку расла і гадалася ў выяўленчым і музычным мастацтве, закончыла Беларускае дзяржаўнае кансерваторыю па класу фартэпіяна, затым — аспірантура Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі, абараніла кандыдацкую і доктарскую дысертацыі. І як вынік яе творчага і навукова-педагагічнага жыцця — медаль Францыска Скарыны, ордэн Святога Прападобнага Ефрасіма Полацкага Беларускага Эзхархата, нагрудны знак Міністэрства культуры “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”, ганаровыя граматы Міністэрства культуры і Міністэрства адукацыі краіны...

Я добра ведаў яе змалку, па-суседску, калі яна жыла яшчэ з бацькамі ў доме мастакоў на вуліцы Сурганова. А калі выйшла замуж за Уладзіміра Пракапцова, нашы сустрэчы не перарываліся, больш за тое, сталі больш частымі, калі Валодзя стаў дырэктарам Мастацкага музея. Яны добра глядзеліся побач, Богам было накіравана ім ісці поруч, яны дапаўнялі адно аднаго, нарадзілі і выхавалі двух выдатных сыноў — Антон пайшоў па матчынай дарозе, а Павел як мастак — па бацькоўскай. Шмат сустраліся мы і на канцэртах, і на прэм’ерах фільмаў, і на выставах ў музеі, бывалі ў гэтых у Вальмена і Радаслава Аладавых, у майстэрнях Леаніда Шчамял’ёва і Георгія Паплайскага.

Мне здаецца, што Вера Паўлаўна не толькі як жонка, але як і творчы і навуковы чалавек сфарміравала Уладзіміра Іванавіча як асобу, як мастака і мастацтвазнаўцу. Ведаю, што Вера была першым і галоўным рэцэнзентам яго жывапісных твораў і навуковых артыкулаў і кніг. Менавіта яна параіла мужу выдаць 12-томнае выданне калекцыі музея, першы том якога выйшаў у канцы 2021 года, але ёй не ўдалося як члену рэдкалегіі патрымаць яго ў руках.

На жаль, такія таленавітыя людзі, як Вера Паўлаўна, алыходзіць вельмі рана, і гэта сапраўднае страта для ўсяго нашага інтэлектуальнага грамадства. Сёння ў роднай для Веры Паўлаўны алмастат будучыня ўрачыстасці: у бібліятэцы — выстаўка яе навуковых прац і круглы стол з успамінамі пра яе выкладчыкаў і студэнтаў, а таксама яны ўбачаць на Сцяне памяці ўніверсітэта адбітак ейнага імя...

Барыс КРЭПАК, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Новы выставачны корпус
К. Маркса, 24

- Сустрэча з мастаком-рэстаўратарам Цімафеем Палуціным на выставе **"Выратаваныя мастацкія каштоўнасці"**. 3 лютага ў 18.30.
- Сустрэча з аўтарам кнігі **The Belarus Book** Касей Сырамакот. 5 лютага ў 15.00. Уваход на сустрэчу па білетце ў музей.
- **"Рух зямлі"**. Да 13 лютага.
- **"Выратаваныя мастацкія каштоўнасці"**. Творы старажытнабеларускага, рускага і еўрапейскага мастацтва XVII – XX стст. са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, якія прайшлі рэстаўрацыю за 2010 – 2021 гг. Да 13 лютага.

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 397 01 63

(экскурсійнае бюро)

Пастаянныя экспазіцыі:

- Старажытнабеларускае мастацтва;
- Мастацтва Беларусі XIX ст.;
- Мастацтва Беларусі XX ст.;
- Рускае мастацтва XVIII–XX стст.;
- Мастацтва Еўропы XVI–XX стст.;
- Мастацтва краін Усходу XIV–XX стст.;
- 50 шэдэўраў.

Выставы:

- Виртуальная выстава **"У майстры не вярнуліся... Аркадзь Астаповіч (1896–1941)"** да 125-годдзя з дня нараджэння мастака.
- Канцэрт вакальнага калектыву **Te Deum**. Прагучыць духоўная музыка і найлепшыя ўзоры шведскай класічнай музыкі. 30 студзеня а 14-й гадзіне. Уваход на канцэрт па білетце ў музей.
- Выставачны праект беларускага жывапісца **Ляаніда Васільевіча Хобатава** (нар. 1950). Да 30 студзеня.
- Выстава **"Юр'ію Карачун. Да 90-годдзя з дня нараджэння. Акварэль, малюнак, жывапіс"**. Да 31 студзеня.
- Выстава творчых работ вучняў гімназіі №75 г. Мінска імя П.В. Масленікава **"Чароўных імгненняў зімы"**. Да 1 лютага.
- Выставачны праект **"Перадзвіжнікі. Рэалізм. Асвета. Бізнес"**. Да 6 лютага.
- Выставачны праект **"Час цыклонаў"**. Жывапіс і графіка Галіны Начавай да юбілею аўтара. Да 29 лютага.
- Выстава **"Акім Шаўчэнка (1902 – 1980). Жывапіс"**, прысвечаная 120-годдзю з дня нараджэння Акіма Міхайлавіча Шаўчэнка – мастака, педагога,

ветэрана. Урачыстае адкрыццё 4 лютага. Таксама адбудзецца прэзентацыя чатырох кніг з серыі **"Знакі мастацтва з Беларусі"** – сумеснага праекта НММ Рэспублікі Беларусь і выдавецтва "Беларусь", аўбулікаваных у 2021 годзе. Гэта **"Графіка. Аляксандра Паслядовіча (1918 – 1988)"** Кацярыны Калынякевіч; **"Міхайл Чэплік (1925 – 2000)"** Надзеі Усавай; **"Акім Шаўчэнка (1902 – 1980)"** Уладзіміра Пракапцова; **"Ісаак Бароўскі (1921 – 1991)"** Міхася Цыбульскага. Да 13 сакавіка.

- Тэматычная экскурсія **"Самыя-самыя..."** (6 – 10 гадоў).
- Тэматычная экскурсія **"Міфы старажытнай Грэцыі і Рыма"** (10+).
- Аўтарская экскурсія **"Мінск у музеі"** (16+).
- Экскурсія **"Жаночы партрэт"** (16+).
- Дзіцячая тэматычная экскурсія **"Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве"** (6 – 10 гадоў).
- Дзіцячая тэматычная экскурсія **"Казкі Усходу"** (10+).
- Інтэрактыўная экскурсія **"Як уладкаваны музей"** (6 – 10 гадоў).
- Інтэрактыўная экскурсія **"Маленькі эксперт"** (6 – 10 гадоў).
- Інтэрактыўная экскурсія **"Гульня ў нацюрмор"** (8 – 11 гадоў).

Філіялы музея

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛЫВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 358 88 78

Пастаянныя экспазіцыі:

- **"Інтэр'еры шляхецкай сядзібы"**.
- **"Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча"**.
- **"Сядзібы партрэт XVII – сяр. XIX стст."**.
- **Культура і мастацтва першай паловы XIX ст."**
- Выстава Станіслава Юльянавіча Жукоўскага **"Сядзібы свет мінулай эпохі"**. Жывапісныя работы з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Па 19 сакавіка.
- Спектакль тэатра ценю **"Сядзібы прывід"**. Па папярэднім запісе кожную суботу а 12-й і 16-й гадзінах. Для арганізаваных груп кожную гадзіну штодзённа.
- Сюжэтна-гульнявая праграма **"Метамарфозы ў сядзібным доме"**. Удзельнікі пазнамяцца з традыцыйнымі маскарнады паказу XVIII стагоддзя і – з дапамогай інтэрактыў – з экспанатамі музейнай калекцыі.
- Квэст-гульня **"Таямніцы старажытнай сядзібы"**.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАУБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.

- Пастаянная экспазіцыя.
- **Батлейка**. Кожную нядзелю а 12-й гадзіне. Магчыма арганізацыя комплекснай праграмы. Папярэдні запіс абавязковы.
- Выстава **"Лямцавая распоядзя"** Алены Панас. З 28 студзеня па 28 сакавіка.
- Музей **"В.К. Бялініцкага-Бірулі"** ў г. Магілёве г. Магілёў, вул. Ленінскага, 37. Тэл. 8 (0222) 65 07 57, 65 88 00

Пастаянныя экспазіцыі:

- **"Мастацтва В.К. Бялініцкага-Бірулі першай паловы XX стагоддзя"**.
- Выстава жывапісу Аксаны Еўдакіменка **"У пошуках зоркі"**. Да 20 лютага.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Няжрасава, 3. Тэл.: 399-09-78

Час працы: серада-нядзеля з 12:00 да 20:00

- Выставачны праект **"Тату ў мастацтва. Мастацтва ў тату"**.
- Выстава **"Зіма, і ўсё зноў упершыно"**.
- Выставачны праект **"KNITTING ISOLATION OUT: паток. пяцелькі. ізаляцыя"**.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8. Тэл. +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66. Музей працуе: аўторак, серада, пятніца, субота, нядзеля – з 10:00 да 18:00 (касы да 17:30), чацвер – з 12:00 да 20:00 (касы да 19:30), панядзелак – выхадны.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя **"Бітва за Маскву. Нейміручасць падвігу"**. Да 30 студзеня 2022 г.

ДЗЯРЖАЎНАЯ ўСТАНОВА НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці: г. Нясвіж, вул. Гейскага, 1.

- Выстава работ Волгі Южык **"Іншымі вачамі"**. Па 28 лютага.

Палацавы ансамбль:

- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальны цырыманіал нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

- Выставачны праект Максіма Петруля **"deКанструкцыя"**. Па 3 ліпеня. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Выставачны праект **"Добрыя весткі. Паштовая карэспандэнцыя XX ст."** Па 28 лютага.
- Гульня-экскурсія **"Паштовы пазл"**. Па папярэднім заяўкач. Па 28 лютага 2022 г.
- Выстава работ Анастасіі Фяцкавай **"Стары Брэст – Нясвіж"**. Па 14 сакавіка 2022 г.
- Перасоўная літаратурная выстава **"Дзяды: гісторыя душы"** з Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Па 28 сакавіка 2022 г.

Ратуша:

Пастаянная экспазіцыя:

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы XVIII – 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міхавяны час. Людзі падзеі"**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX – XX стст **"Культура часу"**.
- 3 фонду музей-запаведніка.

Мерапрыемствы:

- Экскурсія з элементамі гістарычнай гульні **"Музейныя вандрункі"**.
- Квэст **"Карта сямі каралеўстваў"**.
- **"Дзень нараджэння ў Ратушы"**. Група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў.
- **"Дзень нараджэння ў Карамелькай (Лол Пчолкай)"**. Група ад 4 да 10 чалавек ад 4 да 12 гадоў.

ЗАМКОВАЯ КОМПЛЕКС "МІР" г.л. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.

Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Виртуальная выстава **"Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**.
- Культурная акцыя **"Тыдзень паміж"** да Міжнароднага дня паміж ахвяр Халакосту. Наведвальнікам музея прапанавана бясплатная экскурсія па залах **"Воіны XX стагоддзя"** і **"Гета ў Мірскай замку"**. Да 30 студзеня. Пачатак экскурсіі ў 15.00.
- Выстава ёланчых цацак **"Каля казанчых ёлак"** Віцебскага калекцыянера Наталлі Кавалевы. Па 19 чэрвеня.
- Выстава **"Белая зброя краінаў свету"**. 1-ы адсек Паўночнага корпуса Мірскага замка. Па 31 студзеня ў Славонаў зале Мірскага замка.
- Тэатр **"Шатландскай пяхоты"**.
- Виртуальная экскурсія **"Зброя гонару і адвагі"**.

Наталля Парахневіч, "Дахнінкі". Наталля Парахневіч, "Калядная ноч".

Браслаўскія майстры гуртуюцца "Ля возера"

Заканчэне. Пачатак на стар. 13

— Якія творы ў вас атрымліваюцца як у мастака па тэкстылі? — Мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн, у некалькіх сталічных праектах якой у удзельнічала, раіла мне не называць свае работы тэкстыльнымі пано, майлу, гэты тэрмін ужо аджыў. Але габеленамі ці карцінамі іх нельга назваць, таму, мабыць, скажу, што ў мяне многа тэкстыльных кампазіцый. Вось вы спыталі, мастак я ці майстар — гэта пытанне ўва мне і да сёння сядзіць. Я бачу сябе мастаком, але гэта шлях, па якім я яшчэ іду і не ўпэўнена, ці дайшла. Тая выстаўка 2015 года ў Віцебскім цэнтры сучаснага мастацтва мне дала ўпэўненасці, тады я паказала і творы, на тыхніхна Малевічам, Віцебскам. Мне сучаснае мастацтва ўвогуле падабаецца, падабаюцца супрэматычныя падыходы. У мастацтве я ўвогуле шукаю для сябе свабоды — гэта мой матыватар. У жыцці яе складана знайсці, мы залежым ад шмат абставін, а ў творчасці гэта магчыма. За апошнія гады я нарабіла арт-аб'ектаў — скульптур тэкстыльных, якія, я разумею, нікому не патрэбныя, і я іх захоўваю на гарышчы, — але мне яны так падабаюцца! На красавіцкую выставу ў Віцебск, мабыць, нешта прывязу.

Але магу сказаць, што і кіраванне клубам "Ля возера" — гэта творчасць, кожная наша выстава — быццам мой твор. Спачатку ж з'яўляецца ідэя, канцэпцыя, потым заахвочваеш ёю майстроў і мастакоў. Многія з іх людзі простыя, і ім трэба даць мэту, да якой імкнучыся, яны павінны чагосьці чакаць, да чагосьці рыхтавацца і хваліцца. Акрамя вялікай зімовай выставы мы і іншыя рыхтуем, і заўсёды прыдумляем нешта адметнае. Зараз рыхтуем выставу "Джынсаманія", у аснове якое будзе такі матэрыял, як джынс, і ўсе майстры змогуць уключыць сваю фантазію. У мяне да народнай творчасці свой падыход — я лічу, што гэта не толькі працяг традыцыі, не толькі рэканструкцыя таго, што рабілі нашы продкі, а гэта ўсё, што і сёння робяць творчыя людзі. Чым сучасны чалавек горшы за таго, хто жыў ў XIX стагоддзі? Таму ў нашым клубе мы вітаем любыя праявы творчага духу: калі чалавек ішчаслівы ад таго, што ён стварае, як гэта можна не вітаць? А я, са свайго боку, павінна дапамагчы людзям знайсці стымул для гэтай творчасці.

Наталля Парахневіч, "Скрыжаванні".

Увага! Аб'ява!

Газета "Культура" на конкурснай аснове запрашае на працу: — журналістаў; — адказнага сакратара з досведам работы ў праграме Adobe InDesign. Тэлефон для даведак +375 17 286 07 97

КУЛЬТУРА ШТОТЫДНОВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) ВЫДАЕЦА З КАСТРЫЧКА 1991 ГОДА.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Аляксандр Паўлавіч; рэдактар аддзела: Яўген РАГІН; аглядальнік рэдакцыі: Надзея БУНЦЭВІЧ, Надзея КУДРЭЙКА, Антон РУДАК, Павел САЛАУЕЎ, Ілья СІРВІН, Юры ЧАРНІКОВ, Дзмітрый ШЫЙКА, Эміцер ЮРКЕВІЧ, спецыяльны карэспандэнт: Пётр ВАСІЛЕВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталля ОБАД.

Сайт: www.kimpres.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавчэцкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Аўтары допісаў наведвальніцкага асяродка, поўнацэнны імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (імя, прозьвішча, дата выданьня, клас і серыя выданыя паспарты, асабісты нумар), асабісны месца працы, зарплатны адрас.

Аўтарскія рупанкі не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

*Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2022. Наклад 3152. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці.

Паўднёва-заходні друк 28.01.2022 ў 20.00. Замова 25.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.

ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

- 29 — **"Дзікае палыванне караля Стаха"** (опера ў 2-х дзеях) У. Солтана (12+). ПРЭМ'ЕРА. Дыр'юр — Іван Касцяцін. Пачатак у 19.00.
- 30 — **"Лебядзінае возера"** (балет у 2-х дзеях) П. Чайкоўскага (12+). Дыр'юр — Уладзімір Авадок. Пачатак у 18.00.
- 2 — **"Вечар Рамансу"** (12+). Дыр'юр — Алег Лясун. Пачатак у 19.00.
- 3 — **"Яўген Анегін"** (опера ў 3-х дзеях) П. Чайкоўскага (12+). Дыр'юр — Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.
- 4 — **"Мадам Батэрфлі"** (опера ў 3-х дзеях) Д. Пучыні (12+). Дыр'юр — Алег Лясун. Пачатак у 19.00.
- 5 — Канцэрт **"Штраус запрашае..."** (12+). Дыр'юр — Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

- 30 — **"Касмічная казка"** (казка на 1 дзею) Х. Паўхін (3+). Пачатак у 11.00.
- 5 — **"Жыў-быў Зялё"** (казка на 2 дзеі) М. Шувалова (5+). Пачатак у 11.00.